

Objavljivanje podataka i informacija banke na 31.12.2017

Telenor banka a.d. Beograd

Adresa: Omladinskih brigada 88, Beograd, Srbija
E-mail: www.telenorbanka.rs

SADRŽAJ

Politika obelodanjivanja informacija tržišnim učesnicima	3
• Vizija i principi	3
• Struktura dokumenta	3
O Telenor Banci.....	4
• Pravna struktura	4
Strategije za upravljanje rizikom i kapitalom	4
• Mapa rizika	5
• Objavljivanje podataka odnosno informacija koje se odnose na kapital	6
• Podaci koji se odnose na kapitalne zahteve i adekvatnost kapitala banke.....	18
• ICAAP pristup u Banci	19
Organizacija upravljanja rizikom.....	20
• Upravljanje rizikom	20
Upravljanje kreditnim rizikom.....	21
• Profil kreditnog rizika	24
• Izbor agencije za kreditni rejting	26
• Ublažavanje kreditnog rizika prilikom izračunavanja kapitalnog zahteva	27
• Limiti kreditnog rizika	27
• Izveštavanje o kreditnom riziku	28
• Objavljivanje podataka i informacija koji se odnose na kvalitet aktive	28
• Rizik druge ugovorne strane	29
• Rizik izmirenja/ispоруke	29
• Rizik prilagođavanja kreditne izloženosti (CVA rizik).....	29
• Leveridž ratio	29
Rizik likvidnosti i tržišni rizici	30
• Rizik likvidnosti	30
• Devizni rizik.....	32
• Kamatni rizik.....	34
Operativni rizik.....	34
• Upravljanje operativnim rizikom	34
Upravljanje kontinuitetom poslovanja	35

Politika obelodanjivanja informacija tržišnim učesnicima

● Vizija i principi

Telenor banka (u daljem tekstu: Banka) teži da bude što je moguće više otvorena u komunikaciji sa tržištem u pogledu izloženosti rizicima u svom poslovanju. Podaci o upravljanju rizicima su stoga dati u posebnom delu našeg godišnjeg izveštaja i – u još opširnijem obliku – u ovom dokumentu.

Banka priprema izveštaj Objavljivanje podataka i informacija banke (u daljem tekstu: Izveštaj) prema zahtevima za objavljivanje informacija o upravljanju rizikom, koje je ustanovila Narodna banka Srbije (NBS) i ima za cilj da približi tržištu informacije o upravljanju rizicima u najvećoj mogućoj meri. Opseg informacija koje se objavljuju je definisan Odlukom NBS o objavljivanju informacija i podataka ("Službeni glasnik RS", br. 103/2016) kao i smernicama NBS za objavljivanje podataka i informacija banke koje se odnose na kvalitet aktive.

Izveštaj je dostupan na web sajtu Banke (<http://www.telenorbanka.rs/sr/onama/telenor-banka/izvestaji/>) i objavljuje se jednom godišnje, prema finansijskim podacima za prethodnu kalendarsku godinu najkasnije do 31. maja tekuće godine. Kvantitativni podaci iz ovog izveštaja koji se odnose na kapital, adekvatnost kapitala i tehnike za ublažavanje kreditnog rizika objavljuju se i prema finansijskim podacima na dan 30. jun, najkasnije do 30. septembra tekuće godine. U zavisnosti od tržišnih potreba, Banka može da odluči da objavljuje informacije u skladu sa odlukom i u češćim intervalima.

U ovom dokumentu, obuhvaćeni su zahtevi za obelodanjivanjem onih informacija koje su bitne i relevantne za Banku sa stanovišta rizika (npr. informacije se smatraju bitnim za Banku ako bi neobjavljivanje tih informacija uticalo na objektivnost i transparentnost izveštavanja o rizičnom profilu banke). Pored toga, kako bi se fokusirali na ono što je relevantno za tržište, zahtevi za obelodanjivanjima koji nisu primenljivi za Banku nisu obuhvaćeni ovim dokumentom.

Ako se bilo koje informacije smatraju vlasništvom Banke u smislu da bi se objavljivanjem tih informacija oslabila vlastita konkurentna pozicija ili se smatraju poverljivim, Banka navodi razlog za njihovo neobjavljivanje i objavljuje opštije informacije o predmetu zahteva obelodanjivanja, osim kada su informacije klasifikovane kao tajne ili poverljive.

Neke informacije iz ovog izveštaja se poklapaju sa informacijama koje se objavljuju u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI) i one se nalaze u relevantnim delovima godišnjeg finansijskog izveštaja za 2017. godinu. Ipak, kako ne bi umanjili čitljivost ovog dokumenta, relevantni delovi godišnjeg finansijskog izveštaja su prikazani i u ovom dokumentu.

● Struktura dokumenta

Dokument je strukturiran na sledeći način:

- Prvo je naveden kratak pregled Banke sa pravnog i organizacionog aspekta.
- U sledećem delu dokumenta, namera je da se objasne i prikažu glavni principi i ciljevi u strategijama za upravljanje rizikom i kapitalom u Banci i kako Banka vezuje rizik za odgovarajući nivo kapitala.
- Nakon toga, dokument se bavi opisom organizovanja procesa upravljanja rizikom koji se primenjuje u Banci i navodi zaduženja i obaveze nadležnih organizacionih jedinica i odbora.
- Na kraju, dokument detaljnije opisuje ičnosti u vezi sa kreditnim, tržišnim i operativnim rizicima i navodi okvire koje se koriste za upravljanje, procese praćenja kao i ključne inicijative za ublažavanje ovih specifičnih vrsta rizika. Na kraju izveštaja, navedena su poglavlja koja se bave upravljanjem tržišnim rizicima, rizikom likvidnosti i operativnim rizicima.

O Telenor Banci

U Decembru 2013. godine, Telenor Denmark Holding AS Danska, deo Telenor Grupe sa sedištem u Norveškoj preuzeo je 100% akcija KBC Banke koja je prethodno bila član KBC Grupe i najavio da preuzima obavezu da građanima Srbije obezbedi finansijske usluge putem mobilnih servisa.

Ovo označava ispunjenje ugovora, potpisanog 29. Aprila 2013. godine, kojim je Telenor Grupa preuzela 100% akcija u KBC Banci, dok je Societe Generale banka preuzela veći deo portfolija KBC Banke koji obuhvata fizička lica, preduzetnike, mala i srednja preduzeća. Telenor Denmark Holding AS Danska je prethodno od Narodne banke Srbije i Komisije za zaštitu konkurentnosti dobila sva neophodna zakonska odobrenja u vezi sa preuzimanjem.

Rešenjem Agencije za privredne registre od 12. Maja 2014. godine, Banka posluje pod imenom Telenor banka ad Beograd. Adresa sedišta Banke je Telenor banka ad Beograd, Omladinskih brigada 88, 11070 Beograd.

● Pravna struktura

Banka je deo Telenor Grupe, jednog od najvećih mobilnih operatera u svetu.

Telenor je došao na tržište Srbije 2006. godine i kupovinom kompanije Mobi63 postao najveći pojedinačni investitor u Srbiji, sa početnim ulaganjem od 1,53 milijarde evra.

Na dan 31.12.2017. godine Banka je imala vlasničko učešće u sledećim firmama: „Investiciona korporacija d.o.o“ i „Tekstilno preduzeće TIZ AD“. Pošto je učešće Banke u vlasništvu navedenih privrednih društva nematerijalno, dodatne informacije o ovom učešću neće biti prikazivane.

Strategije za upravljanje rizikom i kapitalom

Bankarsko poslovanje je izloženo brojnim tipičnim rizicima, kao što je kreditni rizik, tržišni rizik i rizik likvidnosti, kao i operativni rizik. Kontrola ovih rizika je jedan od najvažnijih zadataka upravljanja bankom.

Ovaj deo dokumenta daje generalni pregled opštih strategija Banke za upravljanje kapitalom i rizikom. Politika i strategija upravljanja rizikom je definisana od strane Upravnog odbora Banke. Politike upravljanja rizikom navode ciljeve (nivo ambicija) i osnovne principe upravljanja rizicima. Strategije upravljanja rizikom i kapitalom definišu kako Banka bira da postigne (ciljeve) nivo ambicija i sadrže pristup i resurse potrebne za realizaciju politike upravljanja rizicima.

Banka poštuje sledeće osnovne principe upravljanja vrednošću i rizikom:

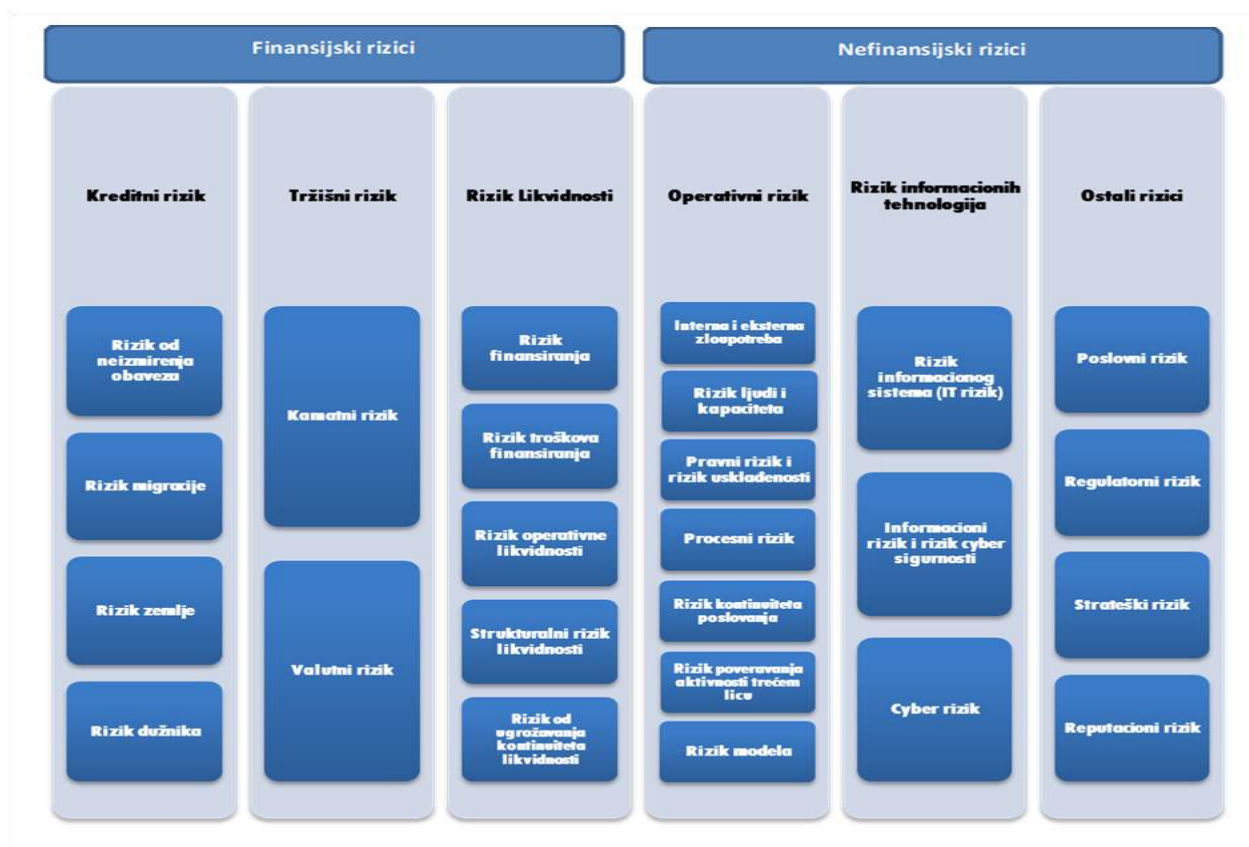
- Upravljanje vrednošću, rizikom i kapitalom je neraskidivo međusobno povezano. Cilj svake kompanije je da stvori vrednost. Da bi se ostvario ovaj cilj, donose se odgovarajuće odluke i razvijaju aktivnosti, iako ne postoji izvesnost u pogledu konačnog rezultata ovog procesa. Da bi osigurala sopstveni kontinuitet, kompanija mora da ima adekvatan kapital kako bi mogla da izdrži bilo koje nepredviđene posledice negativnih događaja.
- Upravljanju rizikom se pristupa iz sveobuhvatnog, širokog bankarskog ugla, uzimajući u obzir sve rizike kojima je Banka izložena i sve aktivnosti kojima se bavi.
- Primarna odgovornost za upravljanje vrednošću i rizikom leži na linijama poslovanja, dok Tim za kontrolu rizika i modeliranje posluje nezavisno od linija poslovanja i obavlja savetodavnu, pomoćnu i nadzornu ulogu.

● Mapa rizika

Mapa rizika pruža čitaocu vizuelni pregled rizika podjeljenih u set glavnih tipova i pod-tipova rizika. Takođe, mapa nudi uvid u međusobnu povezanost ovih tipova i pod-tipova.

Na najvišem nivou, rizici se mogu podeliti u set finansijskih i nefinansijskih rizika. Generalno, finansijski rizici su povezani sa proizvodom (inherentno vezani za finansijske ugovore ili portfolio), dok su nefinansijski rizici suštinski zasnovani na aktivnosti ili procesu (vezani na primer, za postupak sklapanja kreditnog ugovora: registracija, knjiženje, praćenje, itd.).

Pregled finansijskih i nefinansijskih rizika dat je na sledećoj slici:

Banka regularno, najmanje jednom godišnje, organizuje skeniranje rizika koje sprovodi kroz dva pristupa: pristup odozgo-na-dole (top-down) i pristup odozdo-na-gore (bottom-up). Materijalni rizici su konačno određeni od strane rukovodstva banke koji uzimaju u obzir verovatnoću njihovog dešavanja kao i njihov uticaj na prihod banke ili operativne troškove.

Sledeći rizici se smatraju materijalnim:

1. Finansijski rizici:

- **Kreditni rizik** sa sledećom komponentom:
 - Rizik koncentracije
- **Kamatni rizik**
- **Rizik likvidnosti**

2. Nefinansijski rizici:

- **Operativni rizik**
- **Rizik informacionih tehnologija (IT rizik)** sa sledećim podtipovima:
 - Rizik informacionog sistema

- Infomacioni rizik & rizik sigurnosti informacionog sistema
- 'Cyber security ' rizik
- **Poslovni rizik**
- **Regulatorni rizik**
- **Reputacioni rizik**
- **Strateški rizik**

Za 10 najvećih rizika prepoznatih tokom procesa skeniranja materijalno značajnih rizika (Risk Scan vežba), Banka procenjuje potrebu za alokacijom kapitala. Kapital se obezbeđuje minimalno za rizike propisane Stubom I (kreditni, devizni i operativni rizik). Dodatno, kreditni rizik uključuje i dodatak za rizik koncentracije.

● Objavljivanje podataka odnosno informacija koje se odnose na kapital

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala NBS ("Službeni glasnik RS", br. 103/2016) kapital banke se izračunava kao zbir osnovnog kapitala (koji se sastoji od osnovnog akcijskog kapitala banke i dopunskog osnovnog kapitala) i dopunskog kapitala, koji su umanjeni za odbitne stavke.

Banka prilikom obračuna regulatornog kapitala umanjuje svoj osnovni akcijski kapital za sledeće odbitne stavke: za gubitak tekućeg i prethodog perioda i za nerealizovane gubitke i aktive koja predstavlja nematerijalna ulaganja, dok Banka nije koristila potrebnu rezervu kao odbitnu staku od kapitala jer shodno Odluci o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansih stavki banke NBS („Službeni glasnik RS“, br. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013, 113/2013, 135/2014, 25/2015, 38/2015, 61/2016, 69/2016 и 91/2016), Banka može da obračuna potrebnu rezervu za procenjene gubitke u iznosu koji je jedank nuli, ako prema podacima iz izveštaja o strukturi prolematičnih kredita banke propisanih odlukom kojom se uređuje izveštavanje banaka, učešće problematičnih kredita odobrenih dužnicima iz nefinansijskog i nedržavnog sektora u ukupnim kreditima odobrenim dužnicima iz tih sektora na dan 30. jun 2016. godine iznosi 10% ili manje i ako to učešće na izveštajni datum iznosi 10% ili manje. S obzirom da Telenor banka ima navedeno učešće problematičnih kredita ispod 10% na 30.06.2016. godine kao i na izveštajni datum 31.12.2017. godine, banka je ostvarila uslov da može da obračuna potrebnu rezervu u iznosu koji je jednak nuli.

Dopunski kapital banke je sačinjen od subordiniranog kredita koji je na 31.12.2017. godine ispunjavao uslove za njegovo uključivanje u obračun regulatornog kapitala u iznosu od 465 miliona dinara.

Na dan 31.12.2017. godine Telenor Banka je imala regulatorni kapital iznad propisanog zakonskog minimuma od EUR 10 miliona, kao i pokazatelj adekvatnosti kapitala iznad definisanog minimuma propisanog Odlukom o adekvatnosti kapitala NBS.

Pokazatelj adekvatnosti kapitala i iznos kapitala Telenor banke na 31.12.2017. godine dat je u nastavku:

Ukupan kapital i pokazatelji adekvatnosti kapitala na 31.12.2017. godine	min	31.12.2017.
Ukupan Kapital	EUR 10 mln	EUR 15,4 mln
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala %	min 4.5%	30.12%
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala %	min 6%	30.12%
Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke %	min 8%	40.39%

* Srednji kurs na dan 31.12.2017: 118,4727 RSD/EUR;

U skladu sa Odlukom o objavljivanju podataka i informacija, detaljnije informacije o kapitalu Banke, pokazateljima adekvatnosti kapitala kao i obračunati kapitalni zahtevi su dati u priložima koji slede:

Tabela 1: Podaci o kapitalnoj poziciji Banke – PI KAP na 31.12.2017. godine u hiljadama RSD

(u hiljadama dinara)

Redni br.	Naziv pozicije	Iznos
	Osnovni akcijski kapital: elementi	
1	Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuće emisione premije	6,198,849
1.1.	<i>od čega: akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 8.OAK</i>	6,198,849
1.2.	<i>od čega: Pripadajuće emisione premije uz instrumente iz tačke 1.1. tj. iznos uplaćen iznad nominalne vrednosti tih instrumenata</i>	
2	Dobit iz ranijih godina koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama, a za koju je skupština banke donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital	
3	Dobit tekuće godine ili dobit iz prethodne godine za koju skupština banke još nije donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital koja ispunjava uslove iz tačke 10. st. 2. i 3. za uključivanje u osnovni akcijski kapital	
4	Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	53,808
5	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve banke, osim rezervi za opšte bankarske rizike	
6	Rezerve za opšte bankarske rizike	
7	Učešća bez prava kontrole (manjinska učešća) koja se priznaju u osnovnom akcijskom kapitalu **	
8	Osnovni akcijski kapital pre regulatornih prilagođavanja i odbitnih stavki (zbir od 1 do 7)	6,252,657
	Osnovni akcijski kapital: regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke	
9	Dodatna prilagođavanja vrednosti (-)	
10	Nematerijalna ulaganja, uključujući gudvil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza) (-)	350,241
11	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke, izuzev onih koja proističu iz privremenih razlika, umanjena za povezane odložene poreske obaveze ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK	
12	Fer vrednosti rezervi u vezi sa dobitima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove	
13	IRB pristup: negativan iznos razlike dobijen obračunom u skladu s tačkom 134. OAK (-)	
14	Povećanje kapitala koje je rezultat sekjuritizacije izloženosti (-)	
15	Dobici ili gubici po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti banke	
16	Imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja banke (-)	
17	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je banka dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze (-)	
18	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	
19	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka nema značajno ulaganje (-)	
20	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje (-)	
21	Iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1.250 %, a koje banka odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder	
21.1.	<i>od čega: učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravnog lica (-)</i>	
21.2.	<i>od čega: sekjuritizovane pozicije (-)</i>	

21.3.	<i>od čega: slobodne isporuke (-)</i>	
22	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke i koja proističu iz privremenih razlika (iznos iznad 10% osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 21. stav 2, umanjen za iznos povezanih poreskih obaveza ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK) (-)	
23	Zbir odloženih poreskih sredstava i ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje iz tačke 21. stav 1. OAK, koji prelazi limit iz tačke 21. stav 3. OAK (-)	
23.1.	<i>od čega: Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje</i>	
23.2.	<i>od čega: Odložena poreska sredstva koja proističu iz privremenih razlika</i>	
24	Gubitak tekuće i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici (-)	4,538,557
25	Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je banka prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka (-)	
26	Iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala banke premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala banke (-)	
27	Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama banke	
28	Ukupna regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala (zbir od 9 do 27)	4,888,798
29	Osnovni akcijski kapital (razlika između 8 i 28)	1,363,859
Dodatni osnovni kapital: elementi		
30	Akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. OAK i pripadajuće emisione premije	
31	Instrumenti osnovnog kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dodatnom osnovnom kapitalu**	
32	Dodatni osnovni kapital pre odbitnih stavki (30+31)	0
Dodatni osnovni kapital: odbitne stavke		
33	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	
34	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	
35	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	
36	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	
37	Iznos za koji odbitne stavke od dopunskog kapitala banke premašuju iznos dopunskog kapitala banke (-)	
38	Ukupne odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala (zbir od 33 do 37)	0
39	Dodatni osnovni kapital (razlika između 32 i 38)	0
40	Osnovni kapital (zbir 29 i 39)	1,363,859
Dopunski kapital: elementi		
41	Akcije i drugi instrumenti dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, koji ispunjavaju uslove iz tačke 28. OAK i pripadajuće emisione premije uz instrumente	465,000
42	Instrumenti kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dopunskom kapitalu **	
43	Prilagođavanja za kreditni rizik koja ispunjavaju uslove za uključivanje u dopunski kapital	
44	Dopunski kapital pre odbitnih stavki (zbir od 41 do 43)	465,000
Dopunski kapital: odbitne stavke		
45	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	

46	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	
47	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	
48	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	
49	Ukupne odbitne stavke od dopunskog kapitala (zbir od 45 do 48)	0
50	Dopunski kapital (razlika između 44 i 49)	465,000
51	Ukupni kapital (zbir 40 i 50)	1,828,859
52	Ukupna rizična aktiva	4,528,550
Pokazatelji adekvatnosti kapitala i zaštitni slojevi kapitala		
53	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke (%)	30.12%
54	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke (%)	30.12%
55	Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke (%)	40.39%
56	Ukupni zahtevi za zaštitne slojeve kapitala (%)***	2.50%
57	Osnovni akcijski kapital raspoloživ za pokriće zaštitnih slojeva (%)****	24.12%

* OAK - Odluka o adekvatnosti kapitala banke ** popunjava najviše matično društvo koje je na osnovu podataka iz konsolidovanih finansijskih izveštaja, u skladu sa odlukom kojom se uređuje kontrola bankarske grupe na konsolidovanoj osnovi, dužno da izračunava kapital za bankarsku grupu

*** kao procenat rizične aktive

**** računa se kao osnovni akcijski kapital banke (izražen kao procenat rizične aktive) umanjen za osnovni akcijski kapital banke koji se koristi za održavanje pokazatelja adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 1) OAK, pokazatelja adekvatnosti osnovnog kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 2) OAK i pokazatelja adekvatnosti kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 3) OAK.

Tabela 2: Podaci o osnovnim karakteristikama finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun kapitala Banke – PI- FIKAP na 31.12.2017. godine u hiljadama RSD

Redni br.	Karakteristike instrumenta	Opis	Opis
1.	Emitent	Telenor Denmark Holding	Telenor d.o.o. Beograd
1.1.	Jedinstvena oznaka (npr. CUSIP, ISIN ili oznaka Bloomberg za privatne plasmane)	NP	NP
	<i>Tretman u skladu s propisima</i>		
2.	Tretman u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke	<i>Instrument osnovnog kapitala</i>	<i>Instrument dopunskog kapitala</i>
3.	Individualni/(pot)konsolidovani/individualni i (pot)konsolidovani nivo uključivanja instrumenta u kapital na nivou grupe	NP	NP
4.	Tip instrumenta	<i>Obične akcije</i>	<i>Subordinirani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta</i>
5.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala (u hiljadama dinara, sa stanjem na dan poslednjeg izveštavanja)	6.198.849 hiljada dinara	465.000 hiljada dinara
6.	Nominalna vrednost instrumenta	6.198.849 hiljada dinara	465.000 hiljada dinara
6.1.	Emisiona cena	NP	NP
6.2.	Otkupna cena	NP	NP
7.	Računovodstvena klasifikacija	<i>Akcijski kapital</i>	<i>Obaveza - amortizovana vrednost</i>
8.	Datum izdavanja instrumenta	18. decembar 2013.	21. oktobar 2014.
9.	Instrument s datumom dospeća ili instrument bez datuma dospeća	<i>bez datuma dospeća</i>	<i>s datumom dospeća</i>

9.1.	Inicijalni datum dospeća	<i>bez datuma dospeća</i>	<i>21. oktobar 2023.</i>
10.	Opcija otkupa od strane emitenta uz prethodnu saglasnost nadležnog tela	<i>Ne</i>	<i>Ne</i>
10.1.	Prvi datum aktiviranja opcije otkupa, uslovni datumi aktiviranja opcije otkupa i otkupna vrednost	<i>NP</i>	<i>NP</i>
10.2.	Naknadni datumi aktiviranja opcije otkupa (ako je primenljivo)	<i>NP</i>	<i>NP</i>
	<i>Kuponi/dividende</i>		
11.	Fiksne ili promenljive dividende/kuponi	<i>NP</i>	<i>NP</i>
12.	Kuponska stopa i povezani indeksi	<i>NP</i>	<i>NP</i>
13.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	<i>NP</i>	<i>NP</i>
14.1.	Potpuno diskreciono pravo, delimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi s vremenom isplate dividendi/kupona	<i>NP</i>	<i>NP</i>
14.2.	Potpuno diskreciono pravo, delimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	<i>NP</i>	<i>NP</i>
15.	Mogućnost povećanja prinosa (step up) ili drugih podsticaja za otkup	<i>NP</i>	<i>NP</i>
16.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	<i>NP</i>	<i>NP</i>
17.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	<i>Nekonvertibilan instrument</i>	<i>Nekonvertibilan instrument</i>
18.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	<i>NP</i>	<i>NP</i>
19.	Ako je konvertibilan, delimično ili u celosti	<i>NP</i>	<i>NP</i>
20.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije	<i>NP</i>	<i>NP</i>
21.	Ako je konvertibilan, obavezna ili dobrovoljna konverzija	<i>NP</i>	<i>NP</i>
22.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	<i>NP</i>	<i>NP</i>
23.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	<i>NP</i>	<i>NP</i>
24.	Mogućnost smanjenja vrednosti	<i>Ne</i>	<i>Ne</i>
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrednosti	<i>NP</i>	<i>NP</i>
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, delimično ili u celosti	<i>NP</i>	<i>NP</i>
27.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, trajno ili privremeno	<i>NP</i>	<i>NP</i>
28.	Ako je smanjenje vrednosti privremeno, uslovi ponovnog priznavanja	<i>NP</i>	<i>NP</i>
29.	Tip instrumenta koji će se pri stečaju, odnosno likvidaciji naplatiti neposredno pre navedenog instrumenta	<i>Subordinirani dug</i>	<i>Drugo</i>
30.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	<i>NE</i>	<i>ne</i>
31.	Ako postoje navesti neusklađene karakteristike	<i>NP</i>	<i>NP</i>

Podaci o povezivanju pozicija kapitala iz bilansa stanja sa pozicijama iz obrazca PI-KAP

Razlike između bilansa stanja sačinjenog za potrebe kontrole bankarske grupe na konsolidovanoj osnovi i konsolidovanih finansijskih izveštaja bankarske grupe sačinjenih u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

Tabela 3: Raščlanjavanje elemenata u bilansu stanja na 31.12.2017. godine u hiljadama RSD

(u hiljadama dinara)

Oznaka pozicije	Naziv pozicije	Bilans stanja	Reference*
A	AKTIVA		
A.I	Gotovina i sredstva kod centralne banke	2,464,334	
A.II	Založena finansijska sredstva	0	
A.III	Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	0	
A.IV	Finansijska sredstva koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	
A.V	Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	2,614,154	
A.VI	Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	447,479	
A.VII	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1,980,903	
A.VIII	Kredit i potraživanja od komitenata	6,382,506	
A.IX	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	

A.X	Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	0	
A.XI	Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	0	
	<i>Od čega direktna ili indirektna ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru</i>	0	
A.XII	Investicije u zavisna društva	0	
	<i>Od čega direktna ili indirektna ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru</i>	0	
A.XIII	Nematerijalna ulaganja	350,241	b
A.XIV	Nekretnine, postrojenja i oprema	380,464	
A.XV	Investicione nekretnine	0	
A.XVI	Tekuća poreska sredstva	4	
A.XVII	Odložena poreska sredstva	0	
	<i>Od čega odložena poreska sredstva koja ne zavise od buduće profitabilnosti</i>	0	
	<i>Od čega odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti i ne proističu iz privremenih razlika</i>	0	v
A.XVIII	Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	22,097	
A.XIX	Ostala sredstva	283,071	
	<i>Od čega direktna ili indirektna ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru u iznosu većem od 10% kapitala tih banaka, odnosno tih lica</i>	0	
A.XX	UKUPNO AKTIVA (pozicije pod AOP oznakama od 0001 do 0019 u konsolidovanom bilansu stanja)	14,925,253	
P	PASIVA		
PO	OBAVEZE		
PO.I	Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	3,323	
PO.II	Finansijske obaveze koje se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	
PO.III	Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	0	
PO.IV	Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	7,455	
PO.V	Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	12,256,152	
PO.VI	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	
PO.VII	Izdate sopstvene hartije od vrednosti i druga pozajmljena sredstva	0	
	<i>Od čega obaveze po osnovu hibridnih instrumenata</i>	0	
PO.VIII	Subordinirane obaveze	468,808	
	<i>Od čega subordinirane obaveze koje se uključuju u dopunski kapital banke</i>	465,000	f
PO.IX	Rezervisanja	34,277	
PO.X	Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	
PO.XI	Tekuće poreske obaveze	0	
PO.XII	Odložene poreske obaveze	3,177	
PO.XIII	Ostale obaveze	437,961	
PO.XIV	UKUPNO OBAVEZE (pozicije pod AOP oznakama od 0401 do 0413 u konsolidovanom bilansu stanja)	13,211,153	
	KAPITAL		
PO.XV	Akcijski kapital	6,198,849	
	<i>Od čega nominalna vrednost uplaćenih akcija, osim preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	6,198,849	a
	<i>Od čega emisiona premija po osnovu akcijskog kapitala, osim preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	0	
	<i>Od čega nominalna vrednost preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	0	
	<i>Od čega emisiona premija po osnovu preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	0	
PO.XVI	Sopstvene akcije	0	
	<i>Od čega stečene sopstvene akcije banke, osim preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	0	
	<i>Od čega stečene sopstvene preferencijalne kumulativne akcije</i>	0	
PO.XVII	Dobitak	0	
	<i>Od čega neraspoređena dobit iz ranijih godina</i>	0	
	<i>Od čega dobit iz tekuće godine</i>	0	
PO.XVIII	Gubitak	4,538,556	
	<i>Od čega gubici iz prethodnih godina</i>	3,447,804	g
	<i>Od čega gubitak tekuće godine</i>	1,090,752	d

PO.XIX	Rezerve	53,807	
	<i>Od čega rezerve iz dobiti koje predstavljaju element osnovnog kapitala</i>	0	
	<i>Od čega ostale pozitivne konsolidovane rezerve</i>	0	
	<i>Od čega ostale negativne konsolidovane rezerve</i>	0	
	<i>Od čega ostale neto negativne revalorizacione rezerve</i>	0	
	<i>Od čega dobit po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koja je ostvarena zbog promene kreditnog rejtinga banke</i>	0	
	<i>Od čega pozitivne revalorizacione rezerve nastale po osnovu efekata promene fer vrednosti osnovnih sredstava, hartija od vrednosti i ostalih sredstava koja se, u skladu s MSFI/MRS, iskazuju u korist ovih rezervi</i>	53,807	
	<i>Od čega pozitivni efekti revalorizacionih rezervi po osnovu HOV raspoloživih za prodaju i aktuarskih dobitka</i>	53,873	
	<i>Od čega nerealizovani gubici po osnovu HOV raspoloživih za prodaju</i>	66	e
PO.XX	Nerealizovani gubici	0	
	<i>Od čega nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju</i>	0	
PO.XXI	Učešća bez prava kontrole	0	
	<i>Od čega manjinska učešća u podređenim društvima</i>	0	
PO.XXII	UKUPNO KAPITAL (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz konsolidovanog bilansa stanja: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420 + 0421) ≥ 0	1,714,100	
PO.XXIII	UKUPAN NEDOSTATAK KAPITALA (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz konsolidovanog bilansa stanja: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420 + 0421) < 0	0	
PO.XXIV	UKUPNO PASIVA (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz konsolidovanog bilansa stanja: 0414 + 0422 - 0423)	14,925,253	
V.P.	VANBILANSNE POZICIJE		
V.P.A.	Vanbilansna aktiva	1,434,309	
	<i>Od čega iznos akcija banke uzetih u zalogu, osim preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	0	
	<i>Od čega iznos preferencijalnih kumulativnih akcija banke uzetih u zalogu</i>	0	
V.P.P.	Vanbilansna pasiva	1,434,309	

Tabela 4: Povezivanje pozicija u raščlanjenom bilansu stanja i pozicija u obrascu PI-KAP na 31.12.2017. godine u hiljadama RSD

(u hiljadama dinara)

Redni br.	Naziv pozicije	Iznos	Reference
	Osnovni akcijski kapital: elementi		
1	Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuće emisione premije	6,198,849	
1.1.	<i>od čega: akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 8.OAK</i>	6,198,849	a
1.2.	<i>od čega: Pripadajuće emisione premije uz instrumente iz tačke 1.1. tj. iznos uplaćen iznad nominalne vrednosti tih instrumenata</i>		
2	Dobit iz ranijih godina koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama, a za koju je skupština banke donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital		
3	Dobit tekuće godine ili dobit iz prethodne godine za koju skupština banke još nije donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital koja ispunjava uslove iz tačke 10. st. 2. i 3. za uključivanje u osnovni akcijski kapital		
4	Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	53,873	
5	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve banke, osim rezervi za opšte bankarske rizike		
6	Rezerve za opšte bankarske rizike		

7	Učešća bez prava kontrole (manjinska učešća) koja se priznaju u osnovnom akcijskom kapitalu **		
8	Osnovni akcijski kapital pre regulatornih prilagođavanja i odbitnih stavki (zbir od 1 do 7)	6,252,722	
	Osnovni akcijski kapital: regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke		
9	Dodatna prilagođavanja vrednosti (-)		
10	Nematerijalna ulaganja, uključujući gudvil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza) (-)	350,241	b
11	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke, izuzev onih koja proističu iz privremenih razlika, umanjena za povezane odložene poreske obaveze ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK		v
12	Fer vrednosti rezervi u vezi sa dobitima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove		
13	IRB pristup: negativan iznos razlike dobijen obračunom u skladu s tačkom 134. OAK (-)		
14	Povećanje kapitala koje je rezultat sekjuritizacije izloženosti (-)		
15	Dobici ili gubici po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti banke		
16	Imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja banke (-)		
17	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je banka dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze (-)		
18	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)		
19	Primenjivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka nema značajno ulaganje (-)		
20	Primenjivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje (-)		
21	Iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1.250 %, a koje banka odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder		
21.1.	<i>od čega: učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravnog lica (-)</i>		
21.2.	<i>od čega: sekjuritizovane pozicije (-)</i>		
21.3.	<i>od čega: slobodne isporuke (-)</i>		
22	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke i koja proističu iz privremenih razlika (iznos iznad 10% osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 21. stav 2, umanjeno za iznos povezanih poreskih obaveza ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK) (-)		
23	Zbir odloženih poreskih sredstava i ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje iz tačke 21. stav 1. OAK, koji prelazi limit iz tačke 21. stav 3. OAK (-)		
23.1.	<i>od čega: Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje</i>		
23.2.	<i>od čega: Odložena poreska sredstva koja proističu iz privremenih razlika</i>		
24	Gubitak tekuće i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici (-)	4,538,622	g+d+e
25	Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je banka prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka (-)		
26	Iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala banke premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala banke (-)		

27	Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama banke		
28	Ukupna regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala (zbir od 9 do 27)	4,888,863	
29	Osnovni akcijski kapital (razlika između 8 i 28)	1,363,859	
Dodatni osnovni kapital: elementi			
30	Akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. OAK i pripadajuće emisione premije		
31	Instrumenti osnovnog kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dodatnom osnovnom kapitalu**		
32	Dodatni osnovni kapital pre odbitnih stavki (30+31)	0	
Dodatni osnovni kapital: odbitne stavke			
33	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)		
34	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)		
35	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)		
36	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)		
37	Iznos za koji odbitne stavke od dopunskog kapitala banke premašuju iznos dopunskog kapitala banke (-)		
38	Ukupne odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala (zbir od 33 do 37)	0	
39	Dodatni osnovni kapital (razlika između 32 i 38)	0	
40	Osnovni kapital (zbir 29 i 39)	1,363,859	
Dopunski kapital: elementi			
41	Akcije i drugi instrumenti dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, koji ispunjavaju uslove iz tačke 28. OAK i pripadajuće emisione premije uz instrumente	465,000	f
42	Instrumenti kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dopunskom kapitalu **		
43	Prilagođavanja za kreditni rizik koja ispunjavaju uslove za uključivanje u dopunski kapital		
44	Dopunski kapital pre odbitnih stavki (zbir od 41 do 43)	465,000	
Dopunski kapital: odbitne stavke			
45	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)		
46	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)		
47	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)		
48	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)		
49	Ukupne odbitne stavke od dopunskog kapitala (zbir od 45 do 48)	0	
50	Dopunski kapital (razlika između 44 i 49)	465,000	

51	Ukupni kapital (zbir 40 i 50)	1,828,859	
52	Ukupna rizična aktiva	4,528,550	
Pokazatelji adekvatnosti kapitala i zaštitni slojevi kapitala			
53	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke (%)	30.12%	
54	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke (%)	30.12%	
55	Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke (%)	40.39%	
56	Ukupni zahtevi za zaštitne slojeve kapitala (%)***	2.50%	
57	Osnovni akcijski kapital raspoloživ za pokriće zaštitnih slojeva (%)****	24.12%	

Tabela 5: Podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala PI-AKB na 31.12.2017. godine u hiljadama RSD

(u hiljadama dinara)

Redni br.	Naziv	Iznos
		1
I	KAPITAL	1,828,859
1.	UKUPAN OSNOVNI AKCIJSKI KAPITAL	1,363,859
2.	UKUPAN DODATNI OSNOVNI KAPITAL	
3.	UKUPAN DOPUNSKI KAPITAL	465,000
II	KAPITALNI ZAHTEVI	362,284
1.	KAPITALNI ZAHTEV ZA KREDITNI RIZIK, RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE, RIZIK SMANJENJA VREDNOSTI KUPLJENIH POTRAŽIVANJA I RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE PO OSNOVU SLOBODNIH ISPORUKA	296,499
1.1.	Standardizovani pristup (SP)	296,499
1.1.1.	<i>Izloženosti prema državama i centralnim bankama</i>	0
1.1.2.	<i>Izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave</i>	41
1.1.3.	<i>Izloženosti prema javnim administrativnim telima</i>	
1.1.4.	<i>Izloženosti prema međunarodnim razvojnim bankama</i>	
1.1.5.	<i>Izloženosti prema međunarodnim organizacijama</i>	
1.1.6.	<i>Izloženosti prema bankama</i>	11,090
1.1.7.	<i>Izloženosti prema privrednim društvima</i>	4,615
1.1.8.	<i>Izloženosti prema fizičkim licima</i>	227,199
1.1.9.	<i>Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima</i>	
1.1.10.	<i>Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza</i>	2,193
1.1.11.	<i>Visokorizične izloženosti</i>	
1.1.12.	<i>Izloženosti po osnovu pokrivenih obveznica</i>	
1.1.13.	<i>Izloženosti po osnovu sekjuritizovanih pozicija</i>	
1.1.14.	<i>Izloženosti prema bankama i privrednim društvima sa kratkoročnim kreditnim rejtingom</i>	
1.1.15.	<i>Izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove</i>	
1.1.16.	<i>Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja</i>	31
1.1.17.	<i>Ostale izloženosti</i>	51,330
1.2.	Pristup zasnovan na internom rejtingu (IRB)	

1.2.1.	Izloženosti prema državama i centralnim bankama	
1.2.2.	Izloženosti prema bankama	
1.2.3.	Izloženosti prema privrednim društvima	
1.2.4.	Izloženosti prema fizičkim licima	
1.2.4.1.	<i>od čega: Izloženosti prema fizičkim licima obezbeđene hipotekama na nepokretnostima</i>	
1.2.4.2.	<i>od čega: Kvalifikovane revolving izloženosti prema fizičkim licima</i>	
1.2.4.3.	<i>od čega: Izloženosti prema malim i srednjim preduzećima koje su razvrstane u ovu klasu izloženosti</i>	
1.2.5.	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	
1.2.5.1.	Primenjeni pristup:	
1.2.5.1.1	<i>Pristup jednostavnih pondera rizika</i>	
1.2.5.1.2	<i>PD/LGD pristupa</i>	
1.2.5.1.3	<i>Pristup internih modela</i>	
1.2.5.2.	Vrste izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	
1.2.5.2.1	<i>Vlasnička ulaganja kojima se trguje na berzi</i>	
1.2.5.2.2	<i>Vlasnička ulaganja kojima se ne trguje na berzi ali su u dovoljno diversifikovanim portfolijima</i>	
1.2.5.2.3	<i>Ostala vlasnička ulaganja</i>	
1.2.5.2.4	<i>Vlasnička ulaganja na koje banka primenjuje standardizovani pristup kreditnom riziku</i>	
1.2.6.	Izloženosti po osnovu sekjuritizovanih pozicija	
1.2.7.	Izloženosti po osnovu ostale imovine	
2	KAPITALNI ZAHTEV ZA RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE PO OSNOVU NEIZMIRENIH TRANSAKCIJA	0
3	KAPITALNI ZAHTEV ZA TRŽIŠNE RIZIKE	0
3.1.	Kapitalni zahtevi za cenovni, devizni i robni rizik izračunat primenom standardizovanih pristupa	
3.1.1.	Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti	
	<i>od čega kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu sekjuritizovanih pozicija</i>	
3.1.2.	Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti	
3.1.3.	Dodatni kapitalni zahtev za velike izloženosti iz knjige trgovanja	
3.1.4.	Kapitalni zahtev za devizni rizik	
3.1.5.	Kapitalni zahtev za robni rizik	
3.2.	Kapitalni zahtevi za cenovni, devizni i robni rizik izračunati primenom pristupa internih modela	
4	KAPITALNI ZAHTEV ZA OPERATIVNI RIZIK	65,774
4.1.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom pristupa osnovnog indikatora	65,774
4.2.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom standardizovanog/alternativnog standardizovanog pristupa	
4.3.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom naprednog pristupa	
5	KAPITALNI ZAHTEV ZA RIZIK PRILAGOĐAVANJA KREDITNE IZLOŽENOSTI (CVA RIZIK)	11
5.1.	Napredni metod	
5.2.	Standardizovani metod	11
III	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI OSNOVNOG AKCIJSKOG KAPITALA (%)	30.12%
IV	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI OSNOVNOG KAPITALA (%)	30.12%
V	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI KAPITALA (%)	40.39%

Tabela 6: Podaci o geografskoj raspodeli izloženosti značajnih za izračunavanje kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala (Obrazac PI- GP)

(u hiljadama dinara)

Redni br.		Opšte kreditne izloženosti		Izloženosti iz knjige trgovanja		Izloženosti po osnovu sekjuritizacije		Kapitalni zahtevi				Ponderi kapitalnih zahteva	Stopa kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala
		Iznos izloženosti prema standardizovanom pristupu	Iznos izloženosti i prema IRB pristupu	Zbir dugih i kratkih pozicija iz knjige trgovanja	Iznos izloženosti iz knjige trgovanja prema internom modelu	Iznos izloženosti prema standardizovanom pristupu	Iznos izloženosti i prema IRB pristupu	Od čega: opšte kreditne izloženosti	Od čega: izloženosti iz knjige trgovanja	Od čega: izloženosti po osnovu sekjuritizacije	Ukupno		
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
1.	Raščlanjavanje po državama												
1.1.	Republika Srbija	8,183,576						285,367			285,367	1.00	0%
2.	Ukupno	8,183,576						285,367			285,367		

Napomena: sve izloženosti koje su po geografskoj raspodeli iz stranih zemalja su manje od 2% i kao takve su zbirno uključene u red 1.1.

Tabela 7: Podaci o iznosu kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala banke (Obrazac PI- KZS)

(u hiljadama dinara)

1.	Ukupna rizična aktiva	4,528,550
2.	Specifična stopa kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala	0%
3.	Zahtev za kontraciklični zaštitni sloj kapitala banke	0

● Podaci koji se odnose na kapitalne zahteve i adekvatnost kapitala banke

Svrha procene profila adekvatnosti kapitala je da se osigura da Banka ima dovoljno kapitala da pokrije rizike kojima je izložena. Takođe, kroz ovaj proces Banka ima priliku da upravlja kapitalom na proaktivan način. Ovakva šira slika kapitala omogućava najvišem menadžmentu Banke da proceni da li su poslovni planovi u skladu sa kapitalom koji je dostupan i – po potrebi – da blagovremeno deluje. Banka teži da proces procene adekvatnosti kapitala uključi u procese donošenja odluka na svim nivoima.

Izračunavanja adekvatnosti kapitala se vrše na mesečnom nivou za potrebe interne kontrole rizika, dok se NBS dostavljaju kvartalni izveštaji o adekvatnosti kapitala, u skladu sa propisima. Pokazatelji kapitala i odgovarajući propisani izveštaji se generišu automatski od strane interno razvijenog softvera, čime je se omogućila laka integracija softvera u ostatak postojećeg IT sistema Banke i puna kontrola nad procesom. Banka obračunava sledeće kapitalne zahteva:

- kapitalni zahtev za kreditni rizik,
- kapitalni zahtev za rizik druge ugovorne strane,
- kapitalni zahtev za rizik izmirenja/ispоруke,
- kapitalni zahtev za rizik prilagođavanja kreditne izloženosti (CVA rizik),
- kapitalni zahtev za devizni rizik,
- kapitalni zahtev za operativni rizik.

1. kapitalni zahtev za kreditni rizik

Banka je izabrala primenu standardizovanog pristupa (u daljem tekstu: SA) za izračunavanje kapitalnog zahteva za kreditni rizik uzimajući u obzir princip proporcionalnosti, odnosno obim, vrstu i složenost poslova koje obavlja.

2. kapitalni zahtev za tržišni rizik

Banka ne trguje finansijskim instrumentima sa namerom da ih u kratkom roku nakon sticanja proda radi ostvarivanja dobiti. Sve transakcije finansijskim instrumentima se preduzimaju samo kako bi se štitile od rizika pozicije iz bankarske knjige ili za potrebe likvidnosti. Takođe, Banka ne trguje robom na organizovanom tržištu, niti finansijskim derivatima koji se odnose na takve proizvode. U skladu sa tim, prilikom obračuna kapitalnih zahteva za tržišni rizik, Banka uzima u obzir samo tržišne rizike za pozicije iz bankarske knjige, tj. izračunava kapitalni zahtev samo za devizni rizik pozicija u bankarskoj knjizi putem pristupa neto otvorene devizne pozicije.

3. Kapitalni zahteva za operativni rizik

Banka koristi pristup osnovnog indikatora (BIA) u obračunu kapitalnog zahteva za operativni rizik. Prema Pristupu osnovnog indikatora, ukupni kapitalni zahtev za operativni rizik je prosek bruto prihoda u protekle tri godine pomnožen beta faktorom 15%.

Tabela 8: Pregled obračunatih kapitalnih zahteva na 31.12.2017. godine

Kapitalni zahtevi u hiljadama RSD	Kapitalni zahtev 31.12.2017.
Kapitalni zahtev za kreditni rizik, rizik duge ugovorne strane, rizik smanjena vrednosti kupljenih potraživanja i rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka	296,499
Kapitalni zahtev za tržišne rizike	0
Kapitalni zahtev za operativni rizik	65,774
Kapitalni zahtev za rizik prilagođavanja kreditne izloženosti	11
Ukupno	362,284

ICAAP pristup u Banci

ICAAP izveštaj je pripremljen na 31. decembar 2017. godine, baziran na finansijskim informacijama, internim aktima i u to vreme važećoj organizacionoj strukturi, u skladu sa zahtevima propisanim od strane Narodne banke Srbije. ICAAP okvir je usklađen sa strategijama i politikama upravljanja rizicima i kapitalom Telenor banke, kao i risk apetitom za preuzimanje rizika, što zajedno čini integralni okvir za upravljanje rizikom preduzeća.

Banka pravi razliku između rizika koji mogu izazvati promene u vrednosti kapitala Banke i koji stoga treba da se uključe u obračun ekonomskog kapitala i rizika koji nisu uključeni u model ekonomskog kapitala pošto primarno utiču na franšiznu vrednost kompanije i/ili kapital ne omogućava adekvatno ublažavanje za takve tipove rizika, već se to čini njihovim efektivnim upravljanjem.

Sledeći tipovi rizika su uključeni u ECap model Telenor banke:

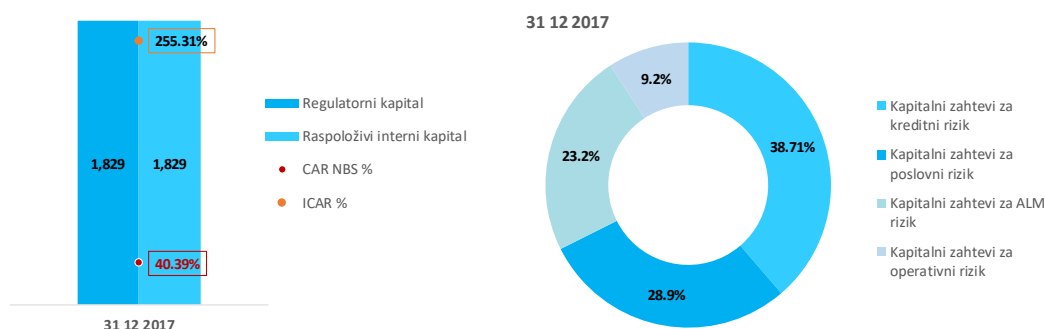
- Finansijski rizici:
 - Kreditni rizik sa podtipom: Rizik koncentracije
 - ALM rizik sa podtipovima: kamatni rizik i devizni rizik
- Nefinansijski rizici:
 - Operativni rizik
 - Poslovni rizik

Svaki tip rizika (npr. kreditni, ALM) proizvodi određenu pojedinačnu ECap cifru koja bi trebalo da deluje kao zaliha ("buffer") - minimalni iznos potreban za pokrivanje neočekivanih gubitaka. Ukupni ECap model predstavlja način sabiranja svih različitih ECap cifara koje se izračunavaju za različite tipove rizika.

ECap model Telenor banke procenjuje kapitalni "buffer" koji je potreban banci da bi se nosila sa potencijalnim budućim neočekivanim gubicima fer vrednosti do određenog nivoa poverenja (trenutno postavljen na 99,9%).

Raspoloživa finansijska sredstva (Available Financial Resources (AFR)) su definisana isto kao u regulatornom kapitalu u Stubu I. Kako je NPL racio % banke manji od 10%, u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki, Banka u obračun kapitala ne uzima u obzir potrebnu rezervu kao odbitnu stavku od kapitala. Čak i da je ovaj uslov ispunjen, prilikom obračuna AFR, Banka ne bi uzimala u obzir potrebnu rezervu jer je njen fokus na sopstvenoj solventnosti i upravljanju kapitalom, dok je potrebna rezerva kao odbitna stavka od kapitala propisana od strane NBS u cilju postizanja stabilnosti finansijskog sistema.

Pregled raspoloživog internog kapitala (u mln RSD) i internih kapitalnih zahteva¹ na 31.12.2017. godine dat je u nastavku²:

Gledano u celini, interna procena ukazuje na to je da je Telenor Banka dovoljno kapitalizovana u skladu sa postojećom metodologijom i procenom rizičnog profila. Ipak, Banka dodaje kapitalne zahteve za kamatni rizik,

¹ U obračun kapitalanog zahteva za kreditni rizik za 31.12.2017. godine je uključen i rizik koncentracije.

² ICAR % – interni pokazatelj adekvatnosti kapitala, CAR NBS % - regulatorni pokazatelj adekvatnosti kapitala u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala NBS.

poslovni rizik i dodatak za kreditni rizik koncentracije. Interno procenjen pokazatelj adekvatnosti kapitala je visoko iznad definisanog regulatornog limita ali takođe je iznad internog limita koji je postavljen u Okviru uspostavljanja tolerancije (apetita) za preuzimanje rizika Telenor Banke.

Organizacija upravljanja rizikom

● Upravljanje rizikom

Model upravljanja rizikom Telenor banke definiše obaveze i zaduženja koji su potrebni za upravljanje procesom stvaranja vrednosti i svim povezanim rizicima. Model upravljanja je organizovan po različitim nivoima:

- **Upravni odbor (uz asistenciju Odbora za reviziju) i Izvršni odbor**

Ovi odbori se koncentrišu na globalno upravljanje rizikom i na praćenje stvaranja vrednosti i adekvatnosti kapitala Banke. Redovno izveštavanje Odboru za reviziju osigurava da postoji dovoljan protok informacija relevantnim članovima Upravnog odbora. Svake godine, Upravni odbor određuje granice tolerancije rizika. Izvršni odbor je odgovoran za sprovođenje strategije za upravljanje vrednošću, rizikom i kapitalom koja je definisana od strane Upravnog odbora i daje glavne smernice upravljanja. Član Izvršnog Odbora zadužen za rizike nadzire upravljanje rizikom.

- **Specijalizovani odbori/forumi za rizik**

Telenor banka je uspostavila odvojena nezavisna tela odgovorna za identifikovanje i kontrolisanje rizika, kao što su Forum za upravljanje kreditnim rizikom (CRMC), Forum za upravljanje operativnim rizicima (ORC) i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO). Ovi odbori/forumi se koncentrišu na razvoj okvira za jedan određeni tip rizika ili grupu aktivnosti na nivou cele Banke i nadgledaju proces upravljanja ovim rizikom. CRMC prati performanse kreditnog portfolija i njegov kvalitet, revidira procese i procedure za odobravanje i naplatu kredita, revidira scoring model i da li je izloženost Banke kreditnom riziku u skladu sa uspostavljenim apetitom za kreditne rizike. ALCO odbor je odgovoran za revidiranje izloženosti Banke riziku likvidnosti, kamatnom i deviznom riziku kao i za efikasno upravljanje bilansom stanja i kapitalom. Forum za operativni rizik je zadužen za nadzor izloženosti Banke operativnom riziku, kao i za uspostavljanje okvira za upravljanje operativnim rizikom. Vođeni od strane člana Izvršnog Odbora zadužen za rizike, Odbori/Forum za rizik se sastoje iz predstavnika linijskog menadžmenta i Funkcije finansija i upravljana rizicima.

- **Služba za internu reviziju** je zadužena za planiranje revizije i kontroliše usklađenost okvira za upravljanje rizikom sa regulatornim uslovima, efikasnost i efektivnost sistema za upravljanje rizikom i njegovu usklađenost sa okvirom za upravljanje rizikom, kao i način na koji se linijski menadžment bavi rizikom van ovog formalnog okvira.
- **Služba usklađenosti poslovanja** – Odgovorna za praćenje i poštovanje usklađenosti okvira za upravljanje rizikom sa pravnim i regulatornim zahtevima, kao i usklađenost sa pravilima Grupe.
- **Linijski menadžment** ima primarnu obavezu da upravlja vrednošću i rizikom. On osigurava da okvir za upravljanje rizikom, koji se odnosi na poslovanje, bude ugrađen u poslovanje putem politika i procedura. Linijski menadžment takođe ima zadatak razvoja transakcionih modela rizika.
- **Tim za kontrolu rizika i modeliranje** je posebno odeljenje koje je zaduženo za bavljenje pitanjima rizika i koje obavlja savetodavnu, pomoćnu i nadzornu ulogu u procesu upravljanja rizicima prema standardima Telenor banke.

Iako je efikasna, saradnja između linija poslovanja i Tima za kontrolu rizika i modeliranje je neophodna. Tim za kontrolu rizika i modeliranje posluje nezavisno od linija poslovanja. Uloga ove službe je da pomogne poslovnim linijama u prihvatanju izračunatih rizika, preuzimajući tako ulogu savetodavca, podrške i monitoringa.

Tim za kontrolu rizika i modeliranje podnosi izveštaje članu Izvršnog Odbora zaduženom za rizike i pomaže mu u obavljanju njegove funkcije. Stoga ova organizaciona jedinica osigurava funkcije kontrole rizika u okviru Telenor banke.

Upravljanje kreditnim rizikom

Kreditni rizik predstavlja potencijalno negativno odstupanje od očekivane vrednosti finansijskog instrumenta, usled neplaćanja ili neizvršenja dužnika, jemca, druge ugovorne strane (u profesionalnoj transakciji) ili emitenta dužničkog instrumenta, a usled nelikvidnosti te strane ili nedostatka spremnosti da plati ili obavi plaćanje ili nekih događaja i mera koje su preduzele političke ili monetarne institucije u određenoj zemlji (ovo se takođe naziva i rizik zemlje).

Strategija i procesi

Kreditnim rizikom se upravlja na dva nivoa: na nivou transakcija i na nivou portfolija. Upravljanje kreditnim rizikom na nivou transakcija znači da postoje jasne procedure, procesi i aplikacije koje su uvedene da bi se procenili rizici pre i nakon što se prihvati pojedinačna kreditna izloženost. Upravljanje rizikom na nivou portfolija zahteva periodično izveštavanje na nivou (ili delovima) konsolidovanog kreditnog portfolija, praćenje discipline poštovanja limita i upravljanje portfoliom.

Upravljanje kreditnim rizikom – na nivou transakcija i nivou portfolija

Za upravljanje kreditnim rizikom na nivou transakcija - prihvatanje kreditnog rizika odgovoran je Tim za kreditno poslovanje, dok je za upravljanje kreditnim rizikom na nivou portfolija odgovoran Tim za kontrolu rizika i modeliranje. Proces upravljanja kreditnim rizikom sastoji se od identifikacije (na nivou transakcije, odnosno portfolija), procene/merjenja i nadzora/praćenja rizika.

Cilj ovog procesa je da, nakon definisanih koraka, pruži menadžmentu Telenor banke informacije o nivou i strukturi kreditnog rizika, na bazi kojih će oni moći da reaguju i preduzmu korektivnu akciju, u slučaju da kreditni rizik izlazi iz okvira definisanih okvirom apetita za preuzimanje rizika. Korektivni koraci uključuju strategije izbegavanja, mitigacije, prihvatanja i transfera rizika.

Nadzor i praćenje

Način na koji se prati kredit, utvrđuje se primarno prema klasi rizika, pri čemu se pravi razlika na osnovu Verovatnoće neizvršenja (PD) i Očekivanog gubitka (EL). Ovaj drugi parametar uzima u obzir ne samo PD, već i iznos duga za koji se očekuje da će ostati nenaplaćen po neizvršenju (tj. predstavlja nenadoknadiivi gubitak).

U toku 2014. godine, Telenor banka je razvila interne rejting/PD modele kreditnog rizika, za potrebe odobravanja kredita, kreditnog procesa i merjenja/upravljanja rizikom u skladu sa poslovnim ciljevima i apetitom za preuzimanje rizika Banke. Putem ovih rejting alata vrši se mapiranje klijenata na Telenor banka PD master skalu, koja predstavlja jedan od inputa za obračun ispravke vrednosti u skladu sa IAS/IFRS standardima.

Tim za kontrolu rizika i modeliranje razvija navedene modele, za koji su parametri kreditnog rizika kalibrisani u skladu sa karakteristikama Telenor banka kreditnog portfolija i apetitom prema kreditnom riziku, koji je usvojio Upravni odbor Banke. Izračunavanje ovih parametara prethodi mapiranju klijenata u jedinstvenu rejting skalu, i na taj način omogućava korisnicima finansijskih izveštaja integralan pregled kreditnog rizika u Telenor banka portfoliju.

Portfolio Telenor banke su, tokom 2017. godine činili: kreditne kartice, gotovinski krediti, krediti za kupovinu uređaja (Handset/Device Loans) u saradnji sa Telenor d.o.o. i minusi po tekućem računu (ovedraft). Razvijeni interni modeli se primenjuju na portfolija kreditnih kartica, gotovinskih kredita i minusa po tekućem računu za koje su definisane sledeće PD klase:

- PD klasa 1- 4 – nizak nivo rizika,
- PD klasa 5-7 – umeren nivo rizika,

- PD klasa 8-9C - visok nivo rizika,
- PD klasa 10-13 – default.

Kreditni za kupovinu mobilnih uređaja nemaju dodeljen rejting s obzirom da su pokriveni gotovinskim depozitom od strane Telenor d.o.o., što obračun specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik ovih potraživanja svodi na minimum.

Kako poslovna strategija Banke zahteva značajno oslanjanje na korišćenje internih modela za procenu parametara rizika, Telenor banka nastoji da implementira robustan okvir za upravljanje modelima i rizikom modela. Sa proširenjem ponude i broja proizvoda povećaće se i potreba za različitim modelima, te će Banka i u budućem periodu značajnu pažnju posvećivati kvalitetu podataka i stvaranju okvira za integralno upravljanje i nadzor nad razvijenim alatima za merenje i praćenje rizika.

Sredstva obezbeđenja i ostala sredstva zaštite od kreditnog rizika

Kao instrumenti materijalne kreditne zaštite u obzir se uzimaju samo gotovinski depoziti, dok se instrumenti nematerijalne kreditne zaštite trenutno ne koriste za ublažavanje kreditnog rizika. Ublažavanje kreditnog rizika se primenjuje samo kada postoje neophodne politike i procedure. Samo sredstva obezbeđenja koja ispunjavaju kriterijume podobnosti i minimalne uslove (propisane od strane NBS) su uključena u obračun.

Banka je na 31. decembar 2017. godine imala samo gotovinski depozit kao sredstvo obezbeđenja i to po osnovu kredita za kupovinu mobilnih uređaja koji je garantovan od strane Telenor d.o.o. Vrednost depozita je na 31.12.2017. iznosila 2.55 mlrd RSD (prikazana je vrednost sredstava obezbeđenja do visine bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja).

Problematična potraživanja

Posebnu pažnju Banka poklanja nadzoru problematičnih potraživanja praćenjem ukupnog stanja i trenda iznosa ovih potraživanja. Problematična potraživanja se prate na nivou Banke i na nivou internih klasa rizika. U skladu sa propisima, problematična potraživanja se kod preduzeća i preduzetnika prate na nivou klijenta, a kod fizičkih lica na nivou pojedinačnog potraživanja.

Pod problematičnim potraživanjima Banka smatra potraživanja koja ispunjavaju sledeća dva uslova:

- kreditna obaveza je u kašnjenju više od 90 dana,
- iznos u kašnjenju premašuje prag materijalnosti propisan od strane NBS.

Specifična i opšta prilagođavanja za kreditni rizik

U skladu sa metodologijom za obračun specifičnih i opštih prilagođavanja za kreditni rizik Telenor banka na svaki datum bilansa stanja, utvrđuje da li postoji neki objektivni dokaz da je kod nekog pojedinačnog finansijskog sredstva ili u grupi finansijskih sredstava došlo do događaja koji vode obezvređenju finansijskog sredstva i posledičnom obračunu specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik. Ukoliko postoji neki objektivni dokaz da je došlo do obezvređenja, Banka priznaje sve nastale gubitke usled ispravke vrednosti kroz bilans uspeha. Samo gubici koji su zaista nastali se mogu priznati kao gubici usled ispravke vrednosti. To znači da se gubici koji se očekuju usled budućih događaja, bez obzira na njihovu verovatnoću, ne priznaju. Obračun IBNR gubitaka iz obezvređenja u Telenor banci se obračunava po sledećoj formuli:

$$IBNR \text{ Impairment} = PD * LGD * EaD * EP$$

Legenda parametara korišćenih u obračunu IBNR gubitka iz obezvređenja:

- PD – verovatnoća neizvršenja obaveza (eng. Probability of Default - PD),
- LGD – procenat gubitka usled neizvršenja obaveza (eng. Loss Given Default - LGD),
- EaD – izloženost Banke u vreme neizmirenja obaveza dužnika (eng. Exposure at Default -EaD),
- EP – period identifikacije gubitaka.

Metodologija za obračun specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik se primenjuje i na bilansne i na vanbilansne rizike za sve kreditne izloženosti u bankarskoj knjizi. Za potrebe merenja gubitka usled ispravke vrednosti, ceo kreditni portfolio Telenor banke se može podeliti u sledeće klase:

- Normalan portfolio – Grupna/IBNR ispravka vrednosti
- Obezvređen portfolio – Pojedinačna ispravka vrednosti.

Kriterijum za određivanje metoda merenja specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik je kašnjenje pod NBS pragom materijalnosti preko 90 dana – tada se potraživanja tretiraju kao pojedinačno obezvređena. U suprotnom za potraživanja se primenjuje grupna ispravka vrednosti, odnosno priznaju se nastali ali neprijavljeni gubici (IBNR) u skladu sa IAS 39. Prvi korak u merenju kreditnog obezvređenja je definisanje praga materijalnosti iznad koga se kreditna izloženost tretira na pojedinačnom nivou. Banka pod pojedinačno značajnim potraživanjima podrazumeva potraživanja koja prelaze definisan prag od 0.15% izloženosti prema fizičkim licima.

Tabela 9: Pregled metoda za obračun specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik

Metode obračuna specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik	Broj dana docnje	
	≤ 90 dana	>90 dana
	Normalan portfolio	Obezvređen portfolio
Grupna/IBNR ispravka vrednosti	Pojedinačna/Specifična ispravka vrednosti	

Obelodanjivanje podataka o promenama specifičnih i opštih prilagođavanja za kreditni rizik

Prikaz promene specifičnih i opštih prilagođavanja za kreditni rizik tokom godine su sumirane u tabeli ispod:

Tabela 10: Objavljivanje podataka o promenama specifičnih i opštih prilagođavanja za kreditni rizik za 2017 godinu³

u hiljadama RSD	2017		
	Bilans	Vanbilans	Ukupno
Početna stanja	86,126	-	86,126
Povećanja specifičnih i opštih prilagođavanja tokom perioda	205,706	-	205,706
Smanjenja specifičnih i opštih prilagođavanja tokom perioda	-121,305	-	-121,305
Ostala prilagođavanja, uključujući i ona koja su posledica razlika u deviznom kursu, poslovnih aktivnosti, sticanja ili otuđenja učešća u zavisnim društvima i prenosa rezervisanja	-21,104	-	-21,104
Završna stanja	149,423	-	149,423
Ostala prilagođavanja:			
kursne razlike	-1,099	-	-1,099
otpisi	-25,231	-	-25,231
Umanjenje rashoda ispravki vrednosti za obezvređena potraživanja	5,226	-	5,226

Politika otpisa

Banka otpisuje potraživanja koje odobrava fizičkim licima po osnovu kreditnih ugovora kao što su: gotovinski kredit, kredit za kupovinu mobilnog uređaja, kreditna kartica, dozvoljeni minus po tekućem računu, kao i ostala potraživanja proistekla iz kreditnog odnosa sa fizičkim licima. Banka odluku o otpisu donosi na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja o nemogućnosti naplate potraživanja. Odluka o otpisu bazira se na broju dana kašnjenja i dokazanoj nemogućnosti otplate usled promenjenih finansijskih okolnosti ili drugih činjenica koje jasno ukazuju na nemogućnost naplate potraživanja. Banka je tokom 2017. godine imala otpis potraživanja po osnovu nedozvoljenog minusa po tekućem računu u iznosu od 25.2 mln RSD, koja su 100% ispravljena i koja su otpisana u skladu sa novom Odlukom NBS „Odluka o računovodstvenom otpisu bilansne aktive banke“.

³ U Tabeli 10 su prikazane samo promene iznosa specifičnih prilagođavanja po osnovu izloženosti Banke kreditnom riziku. Banka nema opšta prilagođavanja za kreditni rizik.

Restrukturirana potraživanja

Banka tokom 2017. godine nije imala restrukturiranih potraživanja.

● Profil kreditnog rizika

Tabele koje slede daju pregled izloženosti Banke kreditnom riziku, na osnovu podataka sa kraja decembra 2017.

Ukupna aktiva podložna kreditnom riziku – uključujući bilansne i vanbilansne pozicije, zajedno sa izračunatim kapitalnim zahtevima – razložena je na klase izloženosti u narednoj tabeli, u skladu sa propisima NBS. Klase u kojima Telenor banka trenutno nema izloženosti nisu prikazane u tabelama.

Tabela 11: Kapitalni zahtevi po klasama izloženosti (u hiljadama RSD) na 31.12.2017. godine

Klase izloženosti	Kapitalni zahtev 31.12.2017.
01 Izloženosti prema državama i centralnim bankama	0
02 Izloženost prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	41
06 Izloženosti prema bankama	11,090
07 Izloženosti prema privrednim društvima	4,615
08 Izloženosti prema fizičkim licima	227,199
10 Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	2,193
15 Izloženosti po osnovu vlašičkih ulaganja	31
16 Ostale izloženosti	51,330
Ukupno	296,499

Sledeća tabela prikazuje iznose izloženosti Banke nakon usklađivanja vrednosti i ispravki, isključujući efekte tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

Tabela 12: Ukupna izloženost kreditnom riziku po klasama izloženosti (u hiljadama RSD) na 31.12.2017. godine

Klase izloženosti	Bruto izloženost 31.12.2017.	Neto izloženost 31.12.2017.
01 Izloženosti prema državama i centralnim bankama	5,707,839	5,707,839
02 Izloženost prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	5,145	2,576
06 Izloženosti prema bankama	684,965	684,965
07 Izloženosti prema privrednim društvima	61,599	61,598
08 Izloženosti prema fizičkim licima	6,810,722	6,750,753
10 Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	114,126	27,241
15 Izloženosti po osnovu vlašičkih ulaganja	393	393
16 Ostale izloženosti	2,534,636	2,534,636
Ukupno	15,919,425	15,770,002

Za potrebe obračuna adekvatnosti kapitala u skladu sa SA i propisima NBS, kreditna obaveza je u neizvršenju i pripada klasi izloženosti u statusu neizmirenja obaveza ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- kreditna obaveza je u kašnjenju više od 90 dana,
- iznos u kašnjenju premašuje prag materijalnosti propisan od strane NBS i
- potraživanje je utuženo.

Tabele koje slede daju pregled distribucije svih izloženosti po sektorima ili tipu druge ugovorne strane, po klasama izloženosti, uz odvojeno prikazivanje:

- potraživanja u statusu neizmirenja obaveza;
- specifična i opšta prilagođavanja za kreditni rizik,
- kvaliteta aktive po definisanim sektorima.

Tabela 13: Distribucija izloženosti po sektorima (u hiljadama RSD na 31.12.2017. godine)

Klase izloženosti u hiljadama RSD - 31.12.2017.	Javni sektor	Sektor finansija i osiguranja	Sektor privrednih društava	Sektor stanovništva	Sektor preduzetnika	Sektor stanih lica	Ukupno
01 Izloženosti prema državama i centralnim bankama							
Bruto izloženost	3,065,043	2,642,795					5,707,839
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik							
02 Izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave							
Bruto izloženost	5,145						5,145
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik	2,569						2,569
06 Izloženosti prema bankama							
Bruto izloženost		163,207				521,758	684,965
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik							
07 Izloženosti prema privrednim društvima							
Bruto izloženost	2,637		39,422			19,541	61,599
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik			1				1
08 Izloženosti prema fizičkim licima							
Bruto izloženost				6,809,155		1,567	6,810,722
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik				59,967		2	59,969
10 Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza							
Bruto izloženost	285	40	921	112,576	16	288	114,126
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik	285	40	882	85,374	16	288	86,885
15 Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja							
Bruto izloženost			393				393
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik							
16 Ostale izloženosti							
Bruto izloženost		2,534,636					2,534,636
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik							
Ukupna bruto izloženost	3,073,109	5,340,679	40,736	6,921,732	16	543,154	15,919,425
Ukupno specifična prilagođavanja za kreditni rizik	2,853	40	882	145,341	16	290	149,423

Sledeća tabele prikazuje distribuciju svih izloženosti prema preostalom roku dospeća, a po klasama izloženosti kao i distribuciju stepena kvaliteta aktive, po definisanim sektorima izloženosti. Za potrebe ovog izveštaja, „preostali rok dospeća” se definiše u odnosu na ugovoreni datum dospeća celog potraživanja. Takođe navedene tabele prikazuju bruto izloženost (gde je uzeto u obzir umanjenje po osnovu konta razgraničenja po osnovu kamata i naknada).

Tabela 14: Distribucija izloženosti prema preostalom roku dospeća (u hiljadama RSD na 31.12.2017. godine)

Klase izloženosti u hiljadama RSD - 31.12.2017.	do 1 godine		od 1 do 5 godina		preko 5 godina		bez utvrđenog roka		Ukupno	
	Bruto izloženost	Rizična aktiva	Bruto izloženost	Rizična aktiva	Bruto izloženost	Rizična aktiva	Bruto izloženost	Rizična aktiva	Ukupna bruto izloženost	Ukupna rizična aktiva
01 Izloženosti prema državama i centralnim bankama	1,747,939	0	2,614,154	0	0	0	1,345,745	2	5,707,839	2
02 Izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	0	0	0	0	0	0	5,145	515	5,145	515
06 Izloženosti prema bankama	2,369	2,369	0	0	0	0	682,596	136,258	684,965	138,628
07 Izloženosti prema privrednim društvima	22,070	22,070	0	0	0	0	39,529	35,619	61,599	57,689
08 Izloženosti prema fizičkim licima	800,635	176,755	5,337,114	2,422,361	644,000	238,978	28,974	1,886	6,810,722	2,839,981
10 Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1,789	733	52,610	17,041	29,825	9,575	29,903	59	114,126	27,407
15 Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	0	0	0	393	393	393	393
16 Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	0	2,534,636	641,619	2,534,636	641,619
Ukupno	2,574,802	201,928	8,003,877	2,439,402	673,824	248,553	4,666,921	816,351	15,919,425	3,706,234

Distribucija izloženosti prema kategorijama klasifikacije, po tipu druge ugovorne strane, kao i podaci o obračunatim i potrebnim NBS rezervama za procenjene kreditne gubitke su sumirani u tabelama koje slede:

Tabela 15: Distribucija izloženosti po NBS kategorijama klasifikacije i tipu druge ugovorne strane (u hiljadama RSD na 31.12.2017. godine)

Sektor u hiljadama RSD - 31.12.2017.	Klasifikovana bilansna aktiva (bruto knjigovodstvena vrednost)					Ukupno	Klasifikovane vanbilansne stavke (bruto knjigovodstvena vrednost)					Ukupno
	A	B	V	G	D		A	B	V	G	D	
Sektor finansija i osiguranja	153,949	0	0	40	0	153,989	0	0	0	0	0	0
Sektor javnih preduzeća	230	58	0	0	2,327	2,615	0	0	0	0	0	0
Sektor privrednih društava	4,104	26,833	0	39	882	31,858	0	0	0	0	0	0
Sektor preduzetnika	0	0	0	0	16	16	0	0	0	0	0	0
Javni sektor	5,144	0	0	0	285	5,429	0	0	0	0	0	0
Sektor stanovništva	4,907,167	78,248	58,202	26,134	1,435,013	6,504,764	345,931	2,734	3,679	0	37,060	389,404
Sektor stranih lica	523,555	11,847	0	82	208	535,692	0	0	0	0	0	0
Poljoprivredni proizvođači	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sektor drugih komitenata	473	0	0	0	2	475	0	0	0	0	0	0
Ukupno	5,594,622	116,986	58,202	26,295	1,438,733	7,234,841	345,931	2,734	3,679	0	37,060	389,404

Tabela 16: Obračunata i potrebna NBS rezerva prema NBS kategorijama klasifikacije (u hiljadama RSD na 31.12.2017. godine)

Potraživanja u hiljadama RSD - 31.12.2017.	Kategorija klasifikacije					Ukupno
	A	B	V	G	D	
Osnovica za obračun rezerve za procenjene gubitke - bilans	5,594,622	116,986	58,202	26,295	1,438,733	7,234,841
Procenat koji se primenjuje na osnovicu	0%	2%	15%	30%	100%	
Obračunata rezerva za procenjene gubitke	0	2,340	8,730	7,889	1,438,733	1,457,692
Ispravka vrednosti bilansne aktive	53,000	1,995	1,983	15,965	76,479	149,423
Potrebna rezerva za procenjene gubitke	0	1,104	7,015	813	1,362,254	1,371,186
Vanbilansne stavke koje se klasifikuju	345,931	2,734	3,679	0	37,060	389,404
Osnovica za obračun rezerve za procenjene gubitke	0	0	0	0	0	0
Obračunata rezerva za procenjene gubitke	0	0	0	0	0	0
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama	0	0	0	0	0	0
Potrebna rezerva za procenjene gubitke	0	0	0	0	0	0

● Izbor agencije za kreditni rejting

Za određivanje nivoa kreditnog kvaliteta izloženosti, Banka je izabrala da koristi kreditni rejting koji je odredila agencija Moody's, koja je navedena na listi NBS podobnih agencija za kreditni rejting. Mapiranje dugoročnih kreditnih rejtinga u nivoe kreditnog kvaliteta, za izloženosti prema državama, centralnim bankama, bankama vrši se prema Tabeli 17.

Tabela 17: Nivo kreditnog kvaliteta

Moody's kreditni rejting	od Aaa do Aa3	od A1 do A3	od Baa1 do Baa3	od Ba1 do Ba3	od B1 do B3	Caa1 i niže
Nivo kreditnog kvaliteta	1	2	3	4	5	6

● Ublažavanje kreditnog rizika prilikom izračunavanja kapitalnog zahteva

Banka vrši prilagođavanje aktive ponderisane kreditnim rizikom za efekte tehnika ublažavanja kreditnog rizika tako što, radi smanjenja ovog rizika, koristi podobne instrumente kreditne zaštite u skladu sa uslovima za priznavanje kreditne zaštite definisane u Odluci o adekvatnosti kapitala banke.

Kao instrumenti materijalne kreditne zaštite u obzir se uzimaju samo gotovinski depoziti, dok se instrumenti nematerijalne kreditne zaštite trenutno ne koriste za ublažavanje kreditnog rizika.

Ublažavanje kreditnog rizika se primenjuje samo kada postoje neophodne politike i procedure. Samo sredstva obezbeđenja koja ispunjavaju kriterijume podobnosti i minimalne uslove (propisane od strane NBS) su uključena u obračun.

Prilikom izračunavanja kapitalnih zahteva, izloženosti su umanjene za vrednost primljene materijalne kreditne zaštite po osnovu posebnog namenskog depozita u iznosu od RSD 2.548 miliona na 31.12.2017. godine.

Tabela 18 - Pregled neto izloženosti Banke prema kreditnom riziku pre i nakon primene tehnike ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2017. godine

Klase izloženosti prema kreditnom riziku u hijadama RSD	RWA ponder	31.12.2017.	
		Neto izloženost*	Neto izloženost**
01 Izloženosti prema državama i centralnim bankama	0%	5,707,837	5,707,837
	100%	2	2
02 Izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	20%	2,576	2,576
06 Izloženosti prema bankama	20%	682,596	682,596
	100%	2,369	2,369
07 Izloženosti prema privrednim društvima	100%	61,598	61,598
08 Izloženosti prema fizičkim licima	75%	6,750,753	4,202,449
10 Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	100%	26,909	26,909
	150%	333	333
15 Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	100%	393	393
16 Ostale izloženosti	0%	1,121,688	3,669,993
	100%	1,412,949	1,412,949
Ukupno		15,770,002	15,770,002

*Neto izloženost pre primene tehnike ublažavanje kreditnog rizika (Bruto izloženost umanjena za specifična prilagođavanja za kreditni rizik i za potrebnu rezervu za procenjene gubitke koja iznosi nula⁴)

**Neto izloženost nakon primene tehnike ublažavanje kreditnog rizika

● Limiti kreditnog rizika

Limiti kreditnog rizika se koriste za upravljanje i praćenje izloženosti i/ili koncentracije kreditnog rizika. Limiti definišu maksimalnu izloženost kreditnom riziku za konkretne pristupe merenja rizika. Limiti kreditnog rizika u smislu maksimalnog (najgori slučaj) rizika se postepeno dopunjuju i/ili zamenjuju alternativnim pristupima merenja. Transakcija koja nosi kreditni rizik može, u principu, biti izvršena samo kada je odobrena pozitivnom kreditnom odlukom koja će odrediti, između ostalog, maksimalnu izloženost kreditnom riziku (limit), a što se može odnositi na:

- posebno odobravanje svake pojedinačne transakcije klijenta (sa određenom stranom),

⁴ Prema Odluci o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansih stavki banke NBS („Službeni glasnik RS“, br. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013, 113/2013, 135/2014, 25/2015, 38/2015, 61/2016, 69/2016 i 91/2016), Banka može da obračuna potrebnu rezervu za procenjene gubitke u iznosu koji je jednak nuli, ako prema podacima iz izveštaja o strukturi problematičnih kredita banke propisanih odlukom kojom se uređuje izveštavanje banaka, učešće problematičnih kredita odobrenih dužnicima iz nefinansijskog i nedržavnog sektora u ukupnim kreditima odobrenim dužnicima iz tih sektora na dan 30. jun 2016. godine iznosi 10% ili manje i ako to učešće na izveštajni datum iznosi 10% ili manje. S obzirom da Telenor banka ima navedeno učešće problematičnih kredita ispod 10% na 30.06.2016. godine kao i na izveštajni datum 31.12.2017. godine, banka je ostvarila uslov da može da obračuna potrebnu rezervu u iznosu koji je jednak nuli.

- unapred odobren limit za sve transakcije određenog tipa rizika.

Postoje i lokalni regulatorni propisi koji određuju limite u odnosu na tzv. velike izloženosti na nivou grupe povezanih lica. Ovi limiti se tipično navode kao procenat od regulatornog kapitala (npr. 25% za izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi međusobno povezanih lica). Ovakve "velike izloženosti" se redovno izveštavaju (bilo mesečno ili kvartalno) kada god premaše određeni predefinisani prag (npr. 10% regulatornog kapitala).

Pregled izloženosti Telenor banke na 31.12.2017. godine dat je u nastavku:

	max %	31.12.2017.
Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	25%	1.69%
Zbir svih velikih izloženosti Banke u odnosu na kapital	400%	27.45%

● Izveštavanje o kreditnom riziku

U skladu sa svojom poslovnom strategijom, tokom 2017. godine Telenor banka (u daljem tekstu: Banka) je bila više fokusirana na svoju kreditnu aktivnost izdavanjem kredita za mobilni uređaj, gotovinske kredite, kredit limite i dozvoljeni minus po tekućem računu (u daljem tekstu: kreditni portfolio ili portfolio). Zbog činjenice da se veći deo portfolija sastojao od kredita za mobilni uređaj koji su pokriveni gotovinskim depozitom, Banka nije u velikoj meri bila izložena kreditnom riziku. Kreditni rizik je proizilazio samo iz gotovinskih kredita, kreditnih limita i dozvoljenog minusa po tekućem računu.

Forum za upravljanje kreditnim rizikom (Credit Risk Management Committee - CRMC) prati kvalitet kreditnog portfolija, u skladu sa definisanim ciljevima, apetitom za preuzimanje rizika i iz njega proizašlih limita kreditnog rizika. Ovaj specijalizovani forum redovno izveštava IO banke. Kreditnim rizikom na nivou transakcija se, tokom 2017. godine, bavio Kreditni odbor.

Postoji više različitih redovnih izveštaja o kreditnom riziku portfolija plasmana Banke i koji se uglavnom podnose Izvršnom odboru, Forumu za upravljanje kreditnim rizikom, ALCO odboru, Odboru za reviziju kao i Upravnom odboru i drugim eksternim zainteresovanim stranama.

Izveštaji za menadžment banke

Tokom 2017. godine kreditna aktivnost je intenzivirana te je u tom kontekstu i izveštavanje o izloženosti banke kreditnom riziku po osnovu novog kreditnog portfolija dobilo na značaju.

Fokus Integrisanog izveštaja o rizicima („The Integrated Risk Report“) u toku 2017. godine pored upravljanja kapitalom i rizicima koji proističu iz upravljanja aktivom i pasivom, bio je i na kreditnom riziku.

Kao redovni deo plana rada CRMC-a, tokom 2015. godine, kreiran je Izveštaj o kvalitetu kreditnog portfolija (Portfolio Quality Review - PQR), putem kojeg se članovi CRMC-a izveštavaju o nivou kreditnog rizika, koristeći set ključnih indikatora i mera performansi rizika (Key Performance Indicators –KPIs) putem kojeg se CRMC upozorava na eventualne devijacije u odnosu na ciljeve definisane apetitom za preuzimanje rizika Banke.

Ovaj izveštaj se podnosi Odboru za reviziju i Upravnom odboru Banke. Svaka informacija u izveštaju koja ukazuje na probijanje interno definisanih limita (ili od strane Grupe) je posebno istaknuta sa ciljem da se menadžmentu ukaže na potrebno reagovanje i donošenje adekvatnih rešenja.

● Objavljivanje podataka i informacija koji se odnose na kvalitet aktive

Banka je informacije Banke koji se odnose na kvalitet aktive, a koje imaju za cilj povećanje transparentnosti poslovanja Banke u delu koji se odnosi na kvalitet aktive, kao i unapređenja prakse objavljivanja podataka i informacija Banke o kreditnom riziku i upravljanja kreditnim rizikom na 31.12.2017. godine, prikazala u okviru Napomena uz finansijske izveštaje za 31.12.2017. godine (koje se mogu pronaći na intrnet stranici banke u delu Finansijski izveštaji).

● Rizik druge ugovorne strane

Telenor banka definiše rizik druge ugovorne strane kao mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnjanja novčanih tokova transakcije, odnosno novčanih obaveza po toj transakciji. Nastaje usled vanberzanskih transakcija (tj. van zvanične berze) kao što su devizni terminski ugovori, devizni i kamatni svop i kamatne opcije (caps/floors). Kreditni rizik druge ugovorne strane se računa po metodi tekuće izloženosti u skladu sa Bazel III standardom, prema kojoj se iznos izloženosti izračunava kao zbir:

- tekuće izloženosti po osnovu ugovora čija je vrednost pozitivna, koja predstavlja tekuću tržišnu vrednost tog ugovora (za ugovore čija je vrednost negativna, tekuća izloženost je jednaka nuli) i
- potencijalne izloženosti u periodu preostalom do datuma dospeća ugovorne obaveze, koja se dobija kada se hipotetička vrednost glavnice svakog ugovora na dan izračunavanja pomnoži odgovarajućim faktorom konverzije definisanim u Odluci o adekvatnosti kapitala banke.

Na 31. decembar 2017. godine, Banka je bila izložena prema riziku druge ugovorne strane po osnovu SWAP-a sa domaćom bankom.

Pregled izloženosti Telenor banke riziku druge ugovorne strane⁶ na 31.12.2017. godine dat je u Tabeli 19 u nastavku:

Klase izloženosti	Iznos izloženosti na 31.12.2017. u 000 RSD
06 Izloženosti prema bankama	2,369

● Rizik izmirenja/ispоруke

Rizik izmirenja/ispоруke predstavlja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizmirenih transakcija ili neizvršavanja obaveze druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke. Banka je dužna da računa razliku u ceni kojoj je izložena po osnovu neizmirenih transakcija koje ima u bankarskoj knjizi u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke. Tokom 2017. godine banka nije bila izložena ovom riziku.

● Rizik prilagođavanja kreditne izloženosti (CVA rizik)

Banka obračunava kapitalni zahtev za CVA rizik za OTC derivate koji se nalaze u bankarskoj knjizi⁷ po pravilima definisanim u Odluci o adekvatnosti kapitala banke⁸. Banka je na 31.12.2017. godine obračunala kapitalni zahtev za navedeni rizik po osnovu SWAP-a u iznosu od 11 hiljada RSD.

● Leveridž ratio

Pokazatelj leveridža Telenor banke izračunat je u skladu sa Odlukom NBS i predstavlja odnos osnovnog kapitala i iznosa izloženosti banke. Leveridž ratio Telenor banke na 31.12.2017. godine iznosi 9.28%.

⁶ Kapitalni zahtev za rizik druge ugovorne strane Banka obračunava tako što se aktiva ponderisana kreditnim rizikom za izloženost riziku druge ugovorne strane pomnoži sa 8%.

⁷ Banka nema trgovinsku knjigu što je u skladu sa poslovnim modelom banke.

⁸ Kapitalni zahtev za CVA rizik Banka obračunava primenom standardizovanog metoda u skladu sa OAK.

Rizik likvidnosti i tržišni rizici

● Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti podrazumeva mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nesposobnosti banke da ispunjava svoje dospele obaveze, i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora finansiranja),
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti).

Osnovni cilj upravljanja likvidnošću je da obezbedi Banci stabilnost u finansiranju i neometanu kontinuiranost poslovanja kako u slučaju redovnih uslova poslovanja, tako i u periodu krize likvidnosti, pri čemu kriza može biti uzrokovana pogoršanjem opštih uslova na tržištu ili poslovanjem same Banke.

Okvir za upravljanje rizikom likvidnosti je uspostavljen od strane Upravnog odbora Banke, i baziran na sledećim aspektima:

- Rizik likvidnosti u kriznim situacijama. Ovaj rizik je procenjen na osnovu likvidnosnih stres testova, koji mere kako se likvidnosni bafer banke menja pod ekstremno stresnim scenarijima. Ovaj bafer je baziran na pretpostavkama u vezi sa likvidnosnim odlivima i likvidnosnim prilivima proisteklim iz akcija za povećanje likvidnosti. Sveobuhvatni cilj je da se zadrži dovoljna likvidnost u stresnim situacijama, bez pribegavanja akcijama povećanja likvidnosti koje bi zahtevale značajne troškove ili koje bi uticale na osnovno bankarsko poslovanje.
- Strukturalni likvidnosni rizik. Strukturu finansiranja Banke se upravlja tako da zadrži značajnu diversifikaciju, da se minimizuje koncentracija obaveza po pojedinim vremenskim intervalima i da se ograniči nivo oslanjanja na kratkoročno finansiranje.
- Operativni likvidnosni rizik. Upravljanje ovim rizikom je u nadležnosti Tima za upravljanje sredstvima i gotovinom, bazirano na predviđenim zahtevima za finansiranjem.

Tim za upravljanje sredstvima i gotovinom redovno planira, nadgleda i meri neto tokove gotovine prateći aktivu i pasivu Banke prema preostaloj ročnosti i valutnoj strukturi, mereći i upoređujući novčane prilive i novčane odlive, kao i dnevni monitoring neto tokova gotovine po vremenskim periodima prema dospeću radi blagovremenog ispunjenja svih dospelih obaveza Banke. Banka meri i procenjuje rizik likvidnosti po svim značajnim valutama i u totalnom iznosu.

U toku 2017. godine, s obzirom na značajna ulaganja u infrastrukturu i bankarski sistem, cilj Banke u domenu upravljanja likvidnošću je bilo obezbeđenje stabilnih izvora finansiranja gde se Banka u najvećoj meri oslanjala na Telenor Grupu i njene članice kao visokosolventne kompanije. Značajna sredstva u domaćoj valuti su prikupljena po osnovu klijentskih depozita po viđenju i oročenih depozita. Višak likvidnih sredstava Banka je ulagala isključivo u najlikvidnije hartije od vrednosti kao što su hartije od vrednosti Republike Srbije i Narodne banke Srbije.

Upravljanje rizikom likvidnosti – proces, organizacija i nadležnosti

U cilju adekvatnog upravljanja rizikom likvidnosti, Banka je formirala organizacionu strukturu koja odgovara obimu, vrsti i složenosti poslova koje obavlja i omogućava ostvarivanje utvrđenih ciljeva za upravljanje rizikom likvidnosti i koja omogućava jasno razgraničavanje nadležnosti u procesu upravljanja rizikom likvidnosti. Za upravljanje rizikom likvidnosti nadležni su:

Upravni odbor Banke – odobrava strategije i politike za upravljanje rizicima, uspostavlja i ispituje adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima,

Izvršni odbor Banke – sprovodi akta usvojena od strane Upravnog Odbora, usvaja procedure za identifikovanje, merenje i procenu rizika i analizira efikasnost njihove primene,

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) – prati izloženost Banke riziku likvidnosti, predlaže odgovarajuće mere i donosi odluke vezane za upravljanje rizikom, najmanje jednom mesečno analizira rizičnu poziciju Banke i donosi planove, metodologije i strategije upravljanja rizikom likvidnosti kao i rizicima koji proizilaze iz aktivnosti upravljanja aktivom i pasivom banke,

Tim za upravljanje sredstvima i gotovinom i Služba segmenata privatnih korisnika - operativno izvršavanje poslova, tj. ugovaranje poslova (kreditiranje i prikupljanje sredstava) koji direktno ili indirektno imaju uticaj na raspoloživa sredstva i kapital, troškove finansiranja, cene kredita i depozita,

Tim za kontrolu rizika i modeliranje - kontrola sprovođenja procedura za upravljanje rizikom likvidnosti, analiza odnosa rizika likvidnosti i ostalih rizika kojima je Banka izložena, prvenstveno kreditnog rizika i izrada izveštaja o upravljanju rizikom likvidnosti,

Funkcija tehnologije - Služba poslovne inteligencije obezbeđuje pravovremenu informatičku podršku u skladu sa definisanim prioritetom zahteva koja omogućava utvrđivanje i izračunavanje pojedinačnih i zbirnih pozicija, njihovu podelu po ročnoj strukturi, vrstama valuta i visini i slično.

Merenje rizika likvidnosti

U procesu merenja rizika likvidnosti vrši se procena tekuće i buduće izloženosti riziku likvidnosti primenom regulatornih i interno definisanih metoda:

- Regulatorni – primena pokazatelja likvidnosti, užeg pokazatelja likvidnosti i pokazatelja pokrića likvidnom aktivom;
- Interni – analize ročne neusklađenosti, racio analiza i stres testiranje.

Pokazatelj likvidnosti Banke predstavlja odnos zbira likvidnih potraživanja Banke prvog reda i likvidnih potraživanja Banke drugog reda, s jedne strane, i zbira obaveza Banke po viđenju ili bez ugovorenog roka dospeća i obaveza Banke sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana od dana vršenja obračuna pokazatelja likvidnosti, s druge strane.

Uži pokazatelj likvidnosti Banke predstavlja odnos likvidnih potraživanja Banke prvog reda, s jedne strane, i zbira obaveza Banke po viđenju ili bez ugovorenog roka dospeća i obaveza Banke sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana od dana vršenja obračuna pokazatelja likvidnosti, s druge strane.

Banka je dužna da nivo likvidnosti održava tako da:

1. pokazatelj likvidnosti:

- iznosi najmanje 1,0 - kada je obračunat kao prosek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u mesecu,
- ne bude manji od 0,9 duže od tri uzastopna radna dana,
- iznosi najmanje 0,8 kada je obračunat za jedan radni dan.

2. uži pokazatelj likvidnosti:

- iznosi najmanje 0,7 kada je obračunat kao prosek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u mesecu,
- ne bude manji od 0,6 duže od tri uzastopna radna dana,
- iznosi najmanje 0,5 kada je obračunat za jedan radni dan.

Pokazatelji likvidnosti Telenor banke na 31.12.2017. godine dat je u nastavku:

Pokazatelj likvidnosti	min	31.12.2017.
- u posljednjem mesecu izveštajnog perioda (prosečni)	1,00%	6.70
- u poslednja tri dana izveštajnog perioda (prosečni)	0,90%	7.24
- poslednjeg radnog dana izveštajnog perioda	0,80%	7.27

Uži pokazatelj likvidnosti	min	31.12.2017.
- u posljednjem mesecu izveštajnog perioda (prosečni)	0,70%	4.72
- u poslednja tri dana izveštajnog perioda (prosečni)	0,60%	4.83
- poslednjeg radnog dana izveštajnog perioda	0,50%	4.93

Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom predstavlja odnos zaštitnog sloja likvidnosti banke i neto odliva njenih likvidnih sredstava do kojih bi došlo tokom narednih 30 dana od dana računanja ovog pokazatelja u pretpostavljenim uslovima stresa.

Banka je dužna da pokazatelj pokrića likvidnom aktivom, zbirno u svim valutama odžava na nivou koji nije niži od 100%. Na dan 31.12.2017. godine pokazatelj pokrića likvidnom aktivom iznosio je 777%.

U zavisnosti od uzroka likvidnosnih problema, moguće su sledeće mere:

- Kratkoročna rešenja: ukidanje novih plasmana, prodaja lako utrživih pozicija aktive, iskorišćenje raspoloživih kreditnih linija i drugih izvora finansiranja;
- Srednjoročna rešenja: revizija kreditne strategije, modifikovanje strukture pasive, prikupljanje novih depozita, uspostavljanje novih međubankarskih linija;
- Dugoročna rešenja: uvećanje kapitala, prodaja osnovnih sredstava (nekretnine i druge dugoročne investicije).

Banka je uspostavila sistem interne kontrole sa ciljem upravljanja likvidnosnim rizikom u okviru definisanih limita i tako omogućila prikupljanje relevantnih i tačnih podataka koji se tiču rizika, kreiranja baze podataka, monitorisanja svih aktivnosti u vezi sa rizicima i kontrolom usklađenosti ovog sistema sa pravilima i procedurama Banke. Ovaj sistem osigurava:

- Pravovremeno izveštavanje zaposlenih zaduženih za upravljanje rizikom likvidnosti o uočenim nedostacima,
- Primenu mera za eliminaciju ovih nedostataka, kao i
- Potencijalne promene sistema upravljanja rizikom likvidnosti kada je potrebno.

● Devizni rizik

Devizni rizik potiče od rizika pojavljivanja negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promene deviznog kursa. Banka je izložena deviznom riziku po osnovu stavki koje se vode u bankarskoj knjizi.

Za potrebe efektivnog upravljanja i adekvatne zaštite od deviznog rizika, Banka nastoji da ostvari valutnu usklađenost imovine i obaveza prateći i analizirajući izloženost Banke riziku na bazi tekućih i projektovanih otvorenih deviznih pozicija po valutama i trenutnih i očekivanih kretanja deviznih kurseva.

Upravljanje deviznim rizikom – proces, organizacija i nadležnost

Za upravljanje deviznim rizikom nadležni su:

Upravni Odbor - odobrava proceduru za identifikovanje, merenje, praćenje i kontrolu deviznog rizika, metode za upravljanje rizikom i najmanje jednom godišnje ispituje adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizikom,

Izvršni Odbor - implementira usvojena akta za upravljanje deviznim rizikom odobrena od strane Upravnog Odbora i verifikuje odluke usvojene od strane ALCO-a,

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) - nadgleda izloženost Banke deviznom riziku, predlaže odgovarajuće mere i donosi odluke o upravljanju rizikom. ALCO analizira rizičnu poziciju, adekvatnost propisanih limita i kreira buduće strateške planove zasnovane na tekućim i očekivanim izloženostima Banke riziku mesečno na redovnim sastancima. Jednom godišnje ALCO analizira i usvaja interne limite za otvorene pozicije,

Tim za upravljanje sredstvima i gotovinom – upravlja deviznim rizikom, implementira proceduru deviznog rizika, vodi računa o pravovremenoj identifikaciji potencijalnog rizika i izveštava Tim za kontrolu rizika i modeliranje i ALCO. Odgovoran je i za primenu pravila i procedura za nadgledanje deviznog rizika, dnevno praćenje predlaganje internih limita za otvorene devizne pozicije, objašnjenja pri eventualnom prekoračenju utvrđenih granica i predlaganje korektivnih mera,

Tim za kontrolu rizika i modeliranje - procenjuje kapitalni zahtev za devizni rizik i njegov uticaj na adekvatnost kapitala. Zadužen je i za mesečno izveštavanje ALCO-a o usklađivanju devizne aktive i devizne pasive Banke u odnosu na kretanje deviznog kursa, kretanju indikatora deviznog rizika, kao i o tekućim i očekivanim izloženostima Banke riziku koji proističe iz usklađivanja devizne aktive i pasive.

Merenje deviznog rizika

Pokazatelj deviznog rizika je odnos između ukupne neto otvorene devizne pozicije (uključujući i apsolutnu vrednost neto otvorene pozicije u zlatu) i kapitala banke, obračunatih u skladu sa odlukom o adekvatnosti kapitala NBS.

Ukupna neto otvorena devizna pozicija predstavlja apsolutnu vrednost ukupne duge, odnosno ukupne kratke devizne pozicije, i to zavisno od toga koja je od ovih apsolutnih vrednosti veća.

Banka je dužna da odnos između aktive i pasive održava tako da njena ukupna neto otvorena devizna pozicija uključujući i apsolutnu vrednost neto otvorene pozicije u zlatu, na kraju svakog radnog dana ne bude veća od 20% kapitala.

Pokazatelj deviznog rizika Telenor banke na 31.12.2017. godine dat je u nastavku:

	max %	31.12.2017.
Pokazatelj deviznog rizika	20%	0.12%

Dinarska protivvrednost imovine i obaveza iskazanih u stranoj valuti utvrđuje se prema zvaničnom srednjem kursu dinara na dan obračuna devizne pozicije Banke, a dinarska vrednost imovine i obaveza u zlatu se utvrđuje prema poslednjoj ceni fine unce zlata utvrđenoj na Londonskoj berzi.

Pored zvaničnog limita propisanog od strane regulatora NBS, Telenor banka je usvojila interne limite za dugu i kratku otvorenu poziciju koji se razmatraju jednom godišnje, a definisani su za svaku značajnu valutu u portfoliju Banke ponaosob.

Dugoročni cilj u skladu sa rizičnim profilom Banke je potpuna zaštita od deviznog rizika i uspostavljanje i održavanje deviznih sredstava u iznosu deviznih obaveza Banke, ili u okviru interno postavljenih limita, kao i njihova usklađenost po ročnosti, a u skladu sa propisima i limitima propisanim od strane Narodne Banke Srbije.

Tabela 20: Devizna otvorena pozicija i pokazatelj deviznog rizika na 31.12.2017. godine

Valuta (u 000 RSD*)	Otvorena devizna pozicija 31.12.2017.	
EUR	782	kratka
USD	1,413	kratka
CHF	169	duga
Ostale valute	1,681	duga
	58	kratka

* Srednji kurs na dan 31.12.2017: 118,4727 RSD/EUR;

	31.12.2017.
1. Neto otvorena devizna pozicija	2,252
2. Kapital	1,828,859
3. Pokazatelj deviznog rizika (1/2*100)	0.12%

● Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promena u nivou kamatnih stopa. Banka je izložena ovom riziku po osnovu stavki koje se vode u Bankarskoj knjizi.

Kamatnim rizikom banke upravlja ALCO odbor, podržan od strane Tima za upravljanje sredstvima i gotovinom, koja je prva linija odbrane u vezi sa ovom aktivnošću. Druga linija odbrane, tj. kontrola rizika, je odgovornost Tima za kontrolu rizika i modeliranje, koji to sprovodi savetovanjem i kreiranjem izveštaja na mesečnom nivou. Glavni cilj je optimizovati rizični/prihodni profil banke.

Banka procenjuje kamatni rizik za svaku valutu po kojoj je izložena značajnom riziku. Smatra se da je Banka izložena značajnom riziku u određenoj valuti ako totalna aktiva ili pasiva u toj valuti premašuje 5% ukupne aktive i pasive Banke.

U cilju praćenja izloženosti Banke kamatnom riziku sprovedeno je upravljanje kamatnim „gap“-om i urađena je analiza osetljivosti (šokovi kamatnih stopa) uticaja na neto prihode od kamata i kapital. Banka je takođe uspostavila apetit za preuzimanje kamatnog rizika. Imajući u vidu veličinu i kompleksnost portfolija bankarske knjige, pre svega usled velike izloženosti prema državnim hartijama od vrednosti, Telenor banka je obračunala kapitalne zahteve za kamatni rizik u bankarskoj knjizi pri paralelnom pomeranju krive prinosa za 200 baznih poena (BPV - „Basis Point Value“) odnosno 2%. BPV predstavlja meru osetljivosti vrednosti finansijskih instrumenata na promenu tržišne kamatne stope za 1 bazni poen.

Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nenamernih ili namernih propusta u radu zaposlenih, usled neadekvatnih unutrašnjih procedura i procesa u banci, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci kao i u slučaju nastupanja nepredviđenih spoljnih događaja. Ova definicija uključuje pravni rizik, ali isključuje reputacioni, poslovni i strateški rizik.

● Upravljanje operativnim rizikom

Suština procesa upravljanja operativnim rizicima je da se obezbedi da nivo izloženosti operativnom riziku bude u skladu sa strategijom upravljanja rizicima i politikama Banke, odnosno minimiziranje gubitaka po osnovu operativnih rizika. Odgovornost leži na menadžmentu svih organizacionih delova, koji dobijaju podršku Tima za kontrolu rizika i modeliranje, a koje nadgleda Unutrašnja revizija, Odbor za reviziju i Izvršni Odbor.

U cilju postizanja bolje efikasnosti, pružanja kvalitetnije usluge Banka može doneti odluku da obavljanje određenih poslovnih aktivnosti poveri trećim licima koja ih obavljaju kao svoju pretežnu delatnost, odnosno imaju

odgovarajuće iskustvo u njihovom obavljanju. Banka upravlja rizikom eksternalizacije kroz uspostavljene kontrolne mehanizme pre zaključivanja ugovora sa trećim licima, odnosno pružiocima usluga kao i kroz monitoring aktivnosti nakon potpisivanja ugovora. Ceo proces se sprovodi na bazi Procedure za poveravanje aktivnosti trećim licima.

U okviru svojih mogućnosti svaki zaposleni je odgovoran za upravljanje operativnim rizikom unutar svoje poslovne funkcije. Posebna odgovornost za upravljanje operativnim rizikom u okviru organizacionih delova je na koordinatorima za operativne rizike koji su za to određeni od strane Foruma za upravljanje operativnim rizicima, sa primarnim zadatkom da identifikuju, analiziraju i registruju događaje operativnog rizika. Interna revizija nije direktno odgovorna za upravljanje operativnim rizikom i nema svakodnevne zadatke vezane za operativne rizike, ali glavni cilj je da obezbedi korektnu implementaciju samog okvira kao i zadataka koji su postavljeni u okviru procesa operativnih rizika.

Ojačan je okvir za upravljanje operativnim rizicima nakon uvođenja ključnih indikatora rizika koji se redovno prate od strane menadžmenta Banke. Značaj operativnog rizika je povećan kroz uvođenje obaveze za sve vlasnike procesa da identifikuju rizike i uspostave ključne kontrole u okviru svojih procesa.

Upravljanje kontinuitetom poslovanja

Rizik kontinuiteta poslovanja predstavlja potencijalno negativno odstupanje od očekivane vrednosti organizacije zbog iznenadnih (uzrokovanih ljudskim delovanjem ili prirodnih) spoljašnjih događaja (npr. prirodne katastrofe, nestanak struje, terorizam) koji dovode do situacije koja prei normalnom obavljanju poslovanja.

U okviru procesa upravljanja rizicima, Banka ima usvojene ažurne planove: Plan za obezbeđenje kontinuiteta poslovanja (BCP) i Plan poslovanja u slučaju nepredviđenih okolnosti (DRP). Izvršni odbor je odgovoran za implementaciju Upravljanja kontinuitetom poslovanja i njegovu usklađenost sa regulatornim zahtevima i standardima Narodne Banke Srbije.